



De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm || Ianvarii Et Febrvarii

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10258

V.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77365](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77365)

Eius translatio.

gens timor ac tremor illū occuparet. Porrò Hincmarus, qui ab illo quintus fuit Rhenorum episcopus, decimo octavo Calendas Iulij transfudit sacras eius reliquias ad monasterium S. Theodoricī, vbi multa sunt patrata miracula, quæ studio breuitatis præterimus. Per illum sanè quicquid cum fide & religioso animi affectu petitur, obtinetur, præstante Domino nostro Iesu Christo, qui viuūt & regnat in secula seculorum.

VITA BEATAE APOLLINARIS VIRGINIS,
AVTHORE SIMEONE METAPHRASTE.

IANVARIVS.

Eccē quomodo etiā antiquæ moniales regulas habebant.



Imperante in primis pio Imperatore Anthemio, Imperatoris filio, qui habuit duas filias: ex quibus vna habebat spiritum immundum, altera autem ab ineunte ætate vacabat ecclesijs, martyrijs, & orationibus. Erat verò eius nomen Apollinaris. Cùm ea autē esset ætatis legitimæ, querebant eius parentes eam marito coniungere, ea verò nolebat.

Dicit verò quodam die suis parentibus: Cupio ire in monasterium, & audire sanctas scripturas, & videre regulam monasticam. Ei autem dicunt parentes: Volumus te marito coniungere. Ea verò dicit eis: Nolo coniungi marito, sed spero fore, ut quomodo Deus sanctas suas virgines custodit impollutas, me quoque in suo timore custodiat impollutam. Nouum autem & admirabile videbatur parentibus, quòd cùm esset id ætatis, talia diceret, Deum desiderans. Rursus eos rogabat, ut vnā adducerent monacham, ut eam doceret psalterium & legere.

Imperator autem non parua affectus est molestia, quòd eam vellet iungere matrimonio. Cùm ea autem persisteret, & arrhas nollet accipere, ei dicunt eius parentes: Quid vis filia? Ea verò dicit eis: Rogo vos, ut me ad Deum adducatis, ut meæ virginittatis mercedem accipiat. Illi autem cùm vidissent eius mētem esse adeò firmam & immobilem, & à Deo adeò fuisse amatam, dicunt ei: Speramus, filia, fore ut fiat Dei voluntas. Paucis verò post diebus adduxerunt ad eam monachas, quæ eā docuerunt psalterium & legere scripturas.

Quodam autem die cùm vterque considerent, ea dicit parentibus: Rogo vos, ut me dimittatis in loca sancta, ut orem & adorem sanctam resurrectionem & crucem venerabilem. Illi verò non habebant propositum dimittendi eam, quoniam eam magis amabant, quàm sororem eius, quæ vexabatur. Cùm autē interiecto aliquo spatio temporis, ea eis esset molesta, iussit Imperator, ut ad eam deferretur pueri & ancillæ, & aurum & argentum, & ei dicunt: Accipe filia, & recede: imple votum tuum. Deus enim vult te suam esse seruam: eaque in nauem imposita, his pueris consequentibus, dixerunt ei: Filia, memento nostrū in sanctis locis. Ea verò dicit: Quomodo mihi satisfecistis, vos quoque in die malo liberabit Dominus. & parentibus valere iussis, cœpit nauigare.

Cùm autem paucis diebus peruenissent Ascalonem, paucos dies illic manserunt propter maris iactationem. Ipsa verò orans in omnibus ecclesijs & monasterijs, eis quoque exhibebat, quæ erant necessaria. Aliquot autem post diebus, cùm inuenissemus comites, venimus in sanctam ciuitatem. Cumque in quendam locum diuertissemus propter nostras sarcinas, puerosque & ancillas, qui vnā erant, paululum requieuiimus. Eis autem dixit beata Apollinaris: Agite, adoremus beatam resurrectionem & venerandam crucem. Porrò autem eis orantibus, ea orabat pro suis parentibus. Cœpitque benefacere ijs, qui opus habebant. Ibant verò assidue ad monasteria virginum perennium, & ad eos, qui vitam agebant monasticam, & suppeditabat eis, quæ erant necessaria.

Quodam autem die dicit vni ex ijs, qui cum ea versabantur: Volo vos, si Deus velit, liberare. Hoc autem audito, affecti sunt molestia. Illa itaque dixit eis: Ne sitis animo anxij. Si Deus enim quid compungit meam humilitatē, præbebo ad vos alendos. Cumque ij accepissent eius benedictionem, ei ingentes gratias agebant. Cùm verò recessissent, abiit cum ijs, qui ei remanserant, ad Iordanem: & illic rursus præbuit ijs, qui

qui opus habebant. Cumq; illinc profecti essent, rursus veniunt in sanctam ciuitatem.

Elapsis autem aliquot diebus, cum suam complisset orationem, dicit eis, qui vna cum ea erant: Fratres mei, volo vos quoque liberare. Sed nunc eamus Alexandriam vsque, & sanctum Menam adoremus. Illi vero dixerunt: Vt iubes Domina. Cum descendisset autem Ascalonem, distribuit in via ijs, qui opus habebant: inuentoque nauigio, quod ibat Alexandriam, eò nauigarunt. Audiuit autem is, qui erat praeses eo tempore, & misit ad eam adorandam. Ea vero non passa est, sed noctu venit in pratorium, & adorauit praesidem & eius vxorem. Illi vero ad pedes eius prociidunt, dicentes: Quæsumus, Domina, cur sic fecisti? Nos misimus qui venirent ad tuos pedes, & tu Domina nostra venisti ad nostros pedes? Ea vero dicit eis: Vultis mihi rem gratam facere? Dicunt ei: Certe Domina. Ea vero dicit eis: Dimittite me, quoniam volo ire oratum ad sanctum Menam. Illi autem cum praclaris donis eam dimiserunt. Ea vero accipiens, omnia distribuit pauperibus.

*A dorare,
pro venerati.*

Cum autem in ciuitate mansisset paucos dies, ibat vbiq; in monasteria, & assidue eis suppeditabat. In eo autem loco, in quo habebat domum, inuenit vnam vetulam, cui praebuit modicam benedictionem, & dixit ei: Accipe soror, & abi in ecclesiam, & eme mihi vnum lebetonarium monasticum, & similiter humerale, & cucullam, & accipe etiam cingulum. Abiens vero vetula, ei hac in re inferuit. Cum ea autem attulisset, ei precata est, dicens: Deus te adiuuet, Mamma. Cumque accepisset, occultauit propter pueros. Quando autem voluit egredi ad sanctum Menam, ijs omnibus manumissis, dedit eis id quod erat ad victum necessarium, & eos dimisit. Illi vero ei bene precati, recesserunt.

Vestes monasticæ.

Cum autem secum accepisset eunuchum vnum, & vnum senem, naui venit in Lemnam. Cumque peruenissent ad aedes Philoxeni, didicit is qui erat illic Paramonatus, venitque cum magno apparatu, dicitque ei prociidens: Domina mea, vbi iubes me manere donec ascenderis, & tuam feceris orationem? Ipsa vero eum rogauit cum sacramento, vt nihil ad se afferretur. Dicit autem ei: Fac officium charitatis. Affer ad me quatuor animalia, vt ascendens adorem sanctum Menam. Ille autem die sequenti adduxit animalia. Ea vero dixit: Crede Domino, eis non infidebo, nisi eorum mercedem dederero. Cumque dedisset plusquam dari consueuisset, valedixit Oeonomo. Ipse autem recessit, accepta ab ea benedictione.

Cum ea autem ascendisset, fecit vt agaso etiam alterum animal ascenderet. Cumque peruenissent ad sanctum Menam, eius venerabile monumentum adorauere. Audiuit autem Oeonomus, & venit in clero ad eam adorandam. Illa vero ex eo affecta est molestia. Nolebat enim cognosci. Oeonomus autem eam rogabat, dicens: Domina, iube in domo mea. Ea vero dicit ei: Ego volo vnum diem manere in ecclesia, donec me Deus dimiserit eò, quò sum abitura. misitque ad eam sancti benedictionem. Distribuit autem ijs, qui opus habebant. Post tres vero dies dicit Oeonomo: Fungere officio charitatis. Præbe mihi vnam lecticam, vt abeam & adorem patres Scetis. Is autem accersito vno lecticario, dixit ei: In nomine Dei affer ad me lecticam. Ille vero dixit: Iussisti. Beata autem adducit ad se puerum, qui ei remanserat, & benedictione ei data, eum quoque dimisit, dicens, Ora pro me.

*Nota anti-
quum mo-
rem vene-
radi sepul-
cra Sancto-
rum.*

Cum sequenti autem die venisset lecticarius, mansit donec fuit vespera. Cumque valedixisset Oeonomo & puero, ascendit in lecticam, habens intus vestes monachicas, & fecit vt ponere ascenderet eunuchus, ante autem lecticarius. Cœpitque beata orare, cum esset intus, & à Domino Deo petere auxilium. Circa mediam autem noctem peruenit ad paludem prope fontem, qui vsq; in hodiernum diem dicitur Fons Apollinaris. Cumque lectica pallas aperuisset, Dei prouidentia inuenit ambos dormientes. Cumque se vestibus exuisset mundanis, induit se monasticis, dicens: Qui dedisti principium, vt hunc sanctum assequerem habitum, fac me dignam, vt eum ad finem perducam congruenter tuæ voluntati Domine. Cumque se signasset, deiecit se è lectica, & ingressa est paludem. Deus autem cum vidisset eius in ipsum charitatem, effecit vt quandiu vixit, ad nutrimentum ei palma suffecerit.

*Induit ha-
bitum mon-
nasticum, &
degit in pa-
lud.*

Cum autem lecticarius & eunuchus excitati essent, & cognouissent eam non esse in lectica, valde sunt admirati. Inuenerunt enim vestes, quas ferebat, in lectica. Redeuntesque venerunt ad sanctum, & Oeonomo de ea retulerunt, eius quoque vestes

stes

stes ei ostendentes. Stupefactusque, in ciuitatem ingressus est cum leſticario & eun-
cho, & expoſuerunt Præſidi rem vniuerſam. Præſes verò perterritus, ſcribit epiſto-
lam ad patrem eius Imperatorem, ſignificans ei omnia cōſequenter, miſſis etiam eius
veſtibus. Accepta autem eius epiſtola & lecta, fleuit amarè. Cùm verò vidiffet etiam
veſtes filia, magis ſuis caligauit viſceribus, & cœpit flere cum matre eius, & toto fe-
nato. Poſteà autem quieuerunt, Deo agentes gratias. Dixit verò Imperator: Deus
qui eam elegiſti, cōfirma eam in tuo timore. Cùm omnes ergò rursùs fleuiſſent, qui-
dam ex ijs dixerunt Imperatori: Re vera, domine, ea eſt filia pij Imperatoris, ea eſt filia
tuæ potentia. Hinc magis apparuerunt tua bona opera. Cumq; ea dixiſſent, & his plu-
ra, omnes pro ea orabant.

Nota in tā
ta virgine
vita auster-
ritatem.

Vide cōti-
nuas ſanctę
orationes.

Cùm beata autem multos annos manſiſſet in palude, & ſtrenuè decertãſſet aduer-
ſus diabolū, euasiſt eius corpus tanquàm pellis teſtudinis. Exeſum enim fuerat à cu-
licibus. Ipſa autem conſumpta fuerat ab abſtinentia, & à regula quam ſeiſpſam docue-
rat. Quando verò Dominus Chriſtus voluit eam facere dignam coronã ſanctorum pa-
trum, fecit vt ea egrederetur è palude. Ignorabatur autem ab omnibus, eam eſſe ſœmi-
nam, ſed putabatur eunuchus. Apparuit verò ei in ſomnis, qui dicebat: Si quis te inter-
rogauerit, quomodò voceris, dic, Dorotheus. Cùm eſſet autem manè, occurrit ei ſan-
ctus Macarius, & dicit ei: Benedic pater. Illi autem, data ſibi inuicem, charitate, ambu-
labant in ſolitudine. Interrogauit verò Dorotheus, dicens: Pater, quis eſt? Ille autem
dixit: Ego ſum Macarius. Is verò dixit: Fungere officio charitatis. Sinè me habitare
cum fratribus. Præbuit autem ei quoq; cellam protinùs. Totum ergò diem & noctem
intensè offerabat Deo ſupplicationes. Cœpit autem eam tentare diabolus noſturnis
viſionibus. Beata verò illa vehementer aduerſus eum decertabat, nè declararet ſe eſſe
mulierem. Se autem ſupra modum exercebat, neque eccleſiam relinquebat, nec regu-
lam, noſtèr diuque Deum orans.

Quodam autem die Abbas Macarius venit in eius cellam, & dicit ei: Fungere offi-
cio charitatis, bone frater: emitte nobis preces. Illa verò dicit: Pater, ego à te volo be-
nedici. Cùmque feciſſent preces, ſederunt. Eam autem rogauit Abbas Macarius, di-
cens: Dic mihi frater, vndenã venis, & quod eſt tibi nomen? Illa verò dixit: Vocor
Dorotheus, & cùm audiſſem de ſanctis, qui hinc ſunt, Patribus, volui vnã cum eis habi-
tare, ſi ſim dignus. Dicit autem ei rursùs ſenex: Quodnam opus facis? Ea verò dicit:
Faciam, ſi quid me iubes. Is autem oſtendit ei, vt faceret carenam. Deus verò volens
oſtendere eius animi fortitudinẽ, non declarauit Abbati Macario eam eſſe ſœminam,
ſed is tanquàm virum eunuchum eam eſſe putabat. Multas autem curationes Deus per
eam peregit.

Dæmon eã
frustrã co-
natur pro-
dere.

Proceſſu autem temporis dæmon, qui eſt bonis infeſtus, aggreditur eius ſorem,
quæ vexabatur à dæmone: erat autem cum Imperatoribus. Cœpitque eam dæmon la-
cerare, & dicere: Niſi me acceperitis, & tuleritis in ſolitudinem, ex ea non egrediar.
Volebat verò dæmon eius ſorem cōnuincere, quod eſſet ſœmina. Deus verò ob-
ſtruxit dæmonem, nè de ea diceret. Puellam autem valdè vrgebat dæmon, vt iret in ſo-
litudinem. Quidam verò ex proceribus cōſulunt Imperatori, vt eam mittat. Tunc Im-
perator dimiſit eam cum magno comitatu ad patres in ſolitudinem. Cùmque ij veniſ-
ſent in Scetim, nouit ſanctus Macarius, propter quamnam cauſam adſint in illo loco,
eisque progreſſus obuiã, excepit eos, & dixit: Quid huc acceditis, ò filij? Illi verò di-
xerunt: Noſter in primis pius Imperator Anthemius miſit filiam ſuam, vt per Deum cu-
retur & preces veſtras. Cùm eam autem accepiffet à cubiculario, deduxit eam ad Ab-
batem Dorotheum, & dicit ei: Fungere officio charitatis: Quoniam eſt filia Impera-
toris, & opus habet patrum precibus & veſtris. Ora pro ea, vt curetur. Hæc eſt enim
merces tua.

Hæc autem cùm audiſſet, cœpit flere, & dicere: Quiſnam ego ſum peccator, quod
de me talem concepiffis opinionem? flexiſque genibus, dicebat: Concede mihi pater,
vt mea peccata defleã: nam multa ſunt. Ego enim ſum imbecillus, planeq; rudis & igna-
rus ad hanc rem. Dicit ei Abbas Macarius: An nõ ſunt etiam alij patres, qui per Deum
ſigna faciunt? Sed tamen hæc te manſit merces. Illa verò dicit: Fiat Dei voluntas. &
mota pœnitentia, eam accepit in cellam, & nouit eam eſſe ſorem, flensq; conque-
ruit. Eam autem amplexa, dixit: Benè veniſti ſoror. Dei verò opere fuit os obſtrictum
dæmoni,

dæmoni, nè argueret ancillam Dei, quòd esset fœmina. Cùm autem dæmon eam diù affligeret, per preces eum domuit.

Quodam autem die dæmon cœpit eam affigere. Illa verò exurgens, manus suas extendit in cælum, & flens Deo supplicauit pro sua sorore. Tunc clamans dæmon, dixit magna voce: O, vi pulsus à te egredior. Eaquæ prostrata, est egressus. Cùm eam autem accepisset, fert sanam in ecclesiam ad patrum pedes, dicens: Ignoscite mihi, quòd inter vos peccàrim. Illi autem data pace, vocârunt homines Imperatoris, & eis tradiderunt sanam Imperatoris filiam. Qui adoratis omnibus patribus, profecti sunt ad Imperatorem. Fuitque magnum gaudium in ciuitatè propter filiam Imperatoris, Deumque glorificârunt, videntes magnam puellæ modestiam. Beatus autem Dorotheus se magis humiliavit, supra modum exercens. Fuitque perfectus signifer.

Sororem
suam dæ-
moniacam
curat.

Diabolus autem rursus subit filiam Imperatoris, & facit vt prægna's appareat. Cœpitque Imperator affici magno dolore, & eam interrogauit, dicēs: Ex quo es prægna's? Ea verò illic nihil aliud respondit, nisi hoc solum: Nescio, vndenâm hoc mihi acciderit. Imperator verò eam magis examinabat. Tunc ei satanas hanc suggerit cogitationem, quòd monachus, qui eam circunducebat, ipse eam prægna'tem reddiderit. Tunc magna ira repletus Imperator, misit ad perdendum eum locum. Cùm autem principes quam celerimè abijissent in Scetim, quærunt intelligere ea, quæ illic fiebant, dicentes: Date nobis monachum, qui prægna'tem reddidit filiam Imperatoris. Dei verò sanctus Dorotheus his verbis auditis, in medium processit, dicens: Ego sum. Affliti sunt autem sancti patres, & dixerunt: Nos quoque tecum ibimus. Ea verò dixit eis: Domini mei, solummodò orate pro me. Speroque in Deo & in vestris precibus, fore vt citò vos adorem. & abeuntes in ecclesiam, venerūt cum toto conuentu fratrum, factisque precibus simul egressi sunt, deducentes Abbatem Dorotheum. Sciebat enim Abbas Macarius, in illo nil esse mali.

Multum ei
inuder ma-
lignus dæ-
mon.

Cumque ij peruenissent ad Imperatorem, pròcidit ad eius pedes Abbas Dorotheus, dicens: Rogo tuam pietatem, vt cum silentio audiat de tua filia. Eamus seorsum, & ego vobis narrabo omnia. Non est enim ei allatum vitium, nec habet quidquam mali, absit. Postquam autem iuerunt seorsum ipsa & parentes eius, dixit eis: Per Dominum promittite mihi, quòd si cognoueritis veritatem, dimittetis me in locum meum. Quod cum ei promississent Imperator & eius vxor, dixit eis: Qui post Deum sanam fecit filiam vestram, est mea humilitas per patrum preces. Illi verò his auditis obstupescati, manserunt muti & attoniti. Eis autem dixit: Ego vos de hac re faciam certiores. & aperto collo sui colobij, ostendit suas mammas, & dixit: Pater, ego sum tua filia Apollinaris. Quod cum audijissent eius parêtes, obstupuerunt, & multæ fuscæ sunt in illo die lachrymæ. Ad-duxerunt autem suam sororem, & dixerunt ei: Nostine hunc? Illa verò respondens, dixit: Re vera hic est ille eunuchus, qui post Deum me sanauit. & pròcidens ad eius pedes, rogauit eum de suo vtero. Qui cum eam erexisset, & eius vtero manus imposuisset, eam sanam reddidit. Cùm hoc autem vidissent, admirati sunt, & Deum glorificauerunt. Dixerunt itaque: Verè hæc est filia nostra Apollinaris. Fuit autè fletus cum gaudio in aula Imperatoris.

Venit ad
parêtes su-
os, & pude-
facit dæmo-
nem.

Cùm autem paucos dies versata esset apud parentes, omnia eis narrauit. Quæ cum audijissent, Deum laudârunt. Rogârunt verò eam, vt cum eis maneret, sed non tunc persuaserunt. Propterea autem quòd ei promiserant, eam cum multis lachrymis emiserunt. Rogauit autè parentes suos, vt pro se orarent. Illi verò ei dicunt: Deus cui fuisi desponsa, ipse perficiet tecum misericordiam. Memento autem nostri, filia, in sanctis tuis precibus. Quam cum amplexi essent, ipsam dimiserunt. Voluerunt autem ei dare pecuniam ad vsus patrum, sed eas non accepit, dicens: Patres mei non habent opus pecunijs huius mundi, nè à bonis excidamus cælestibus. Factisque precibus, dimiserunt suam filiam lætantem & exultantem. Cùm ea autè venisset in Scetim, susceperunt eam fratres & patres, & Deum laudauerunt, quòd redijisset frater eorū sanus, & diem festum ei fecerunt.

Non vult
recipere
pecuniam.

Paucis autem post diebus, quando cognouit se esse è mundo exituram, dicit Ab-bati Macario: Fac officium charitatis. Si contigerit me è vita excedere, nè me compo-nant monachi. Is verò dicit ei: Quomodò potest hoc fieri? Ea autem consummata, vene-runt sancti patres, vt sanctum eius corpus lauarent. Viderunt autem eam esse sexu fœmi-

Migrat ex
hac vita.

fœminam, & exclamârunt, dicentes: Gloria tibi Christe, qui multos habes sanctos occultos. Admiratus est autem Abbas Macarius, quòd hoc sibi non fuisset reuelatum. Vna verò nocte videt visionem, quæ ei dicit: Nè angaris propterea. Oportet enim te coronari cum sanctis patribus, qui sunt à seculo. Tunc ei narrauit vitam & nomen beata. Allatisq; sanctis eius reliquijs, eam posuerunt ad Orientem sanctæ Ecclesiæ, in antro Abbatis Macarij cum gaudio & gloria vsque in hodiernum diem, per Deum & sanctos patres: & post sanctæ dormitionem peraguntur curationes, gratia & clementia Domini nostri Iesu Christi. Cui gloria & potentia in secula, Amen.

Fiunt miracula ad reliquias eius.

VITA BEATI SIMEONIS SERVI DEI, PER THEODORETVM EPISCOPVM CYRENSEM SCRIPTA, Alberico Longo Interprete. Est autem in Philotheo (sic enim appellatur liber) Cap. 26.

5. IANVAR.



Simeonis Stylitæ patria.

Matth. 5. Luc. 6.

Videt visum.

Fit monachus.

Simeonem virum illustrem, ac maximè terrarum orbis miraculum, nouère quidem omnes, & qui Romano imperio subiecti sunt, & Persæ, & Indi, & Medi, & Aethiopes, & ad Scythas etiam Nomadas huius gestorum fama aduolauit. Ego verò, quanuis omnes ferè homines eius actionū testes habeam, illarum tamen narrationem aggredi pertimesco: nè, quoniam supra humanam naturam sunt, omnemq; fidem excedunt, fabulosa & ab omni prorsus veritate remota posteris esse videantur: Homines enim ea, quæ de alijs dicuntur, natura sua metiri consueuerunt: & quæ sibi quisque facilia factu putat, æquo animo accipit: supra ea, veluti ficta pro falsis ducit. Sed quoniam id illis tantum, qui diuinarum rerum imperiti sunt, accidit: periti verò, pijq; homines multi sunt, qui quidem, spiritus sancti gratia suadente, tantum aberit vt non credant, vt etiam maximam fidem præsent: omnia eius gesta audacter, alacriterq; percurram: illinc autem initium faciam, vnde vir hic sanctus vocatus est.

Oppidum quoddam intra nostros Cilicumq; fines situm est, quod incolæ Sisân appellant. Hinc oriundus Simeones, ouis gregibus pascendis primùm à parentibus præfectus est, vt in hac re etiam viris magnis æquari posset: nempe Iacob patriarchæ, Iosepho viro prudenti, Mosi legislatori, Dauidi regi & Propheta, ac omnibus demùm sanctissimis illius classis viris. Cùm autem multa vi niuium oues in stabulis manere cogentur, exiguum illud ocium nactus, ad sacrum templum vnà cum parentibus, vt ipsemet mihi narrauit, profectus est: vbi cùm euangelicam vocem accepisset, quæ flentes ac lugentes, beatos: ridentes verò, miseros esse dicebat, quæque illos fortunatos appellabat, qui mundam animam possiderent, adstantium quendam interrogauit, ecquonam precio poterit sibi quisquam hæc omnia comparare. Qui sanè respondens, Si monasticam, inquit, vitam, summamq; philosophiam sectatus fuerit. Quare accepto verbi Dei semine, atque in intimis pectoris penetralibus reposito, in propinquum sanctorum martyrum templum se contulit, vbi prostratus humi, eum qui omnes vult saluos fieri, rogabat, vt sibi rectum pietatis iter ostenderet. vbi cùm hoc pacto diù moraretur, somno oppressus est: mox visione quadam ità se affectum dicebat, vt fundamenta quadam effodere videretur.

Dum hæc agerem, inquit, vocem adstantis cuiusdam audio, altiùs effodi opus esse dicentis. Cuius ego imperio obsecutus, in isto operi: re tandem, vt mihi videbatur, peracta, me ad ocium referebam, cùm rursus ille mihi adhuc effodiendum esse dicit. Cùm hæc ter aut quater fieri imperasset, satis, inquit: nunc autem si edificium perfici cupis, indefessè tibi laborandum est: nam absque assiduo labore fieri quicquam non potest. Quod sanè vaticinium verum fuisse res ipsa indicat: quæ enim deinceps ab eo gesta sunt, naturam omnem excedunt. Nam cùm illinc surrexisset, cõfestim in propinquum monachorum cœtum se contulit, vbi biennio commoratus, summamq; apud eos virtutem affectus, Teledam, de qua supra mentionem fecimus, profectus est: apud quam magni diuiniq; viri Ammianus & Eusebius gymnasticam palæstram instituerant. Sed non

non in hanc beatus Simeones, verum in aliam, quæ ab hac ipsa ducebat originem, se contulit. Eusebonas enim & Abibio, Eusebij discipuli, scholam hanc construxerant. nam moribus & vita concordēs, vnamque animam duobus corporibus præ se ferentes, multos imitatores habuere. Et cum ex hac vita non sine maxima gloria migrassent, Heliodorus vir sanè egregius, gregis illius dux creatus est: qui sanè cum quinq; & sexaginta annos vixisset, duos & sexaginta in monasterio degit: quoniam triennio post natalem diem, omnium rerum quæ in vita aguntur, expertus, semetipsum incluserat. Dicebat hic, se neque porcos, neque gallos, neque aliud huiusmodi vidisse vnquam. Hunc ego sapius vidi, eiusque morum simplicitatem, animique integritatem sum admiratus.

Heliodorus puer trium annorum, monasterium petit.

Ad hunc igitur profectus, magnanimus hic pietatis athleta, decem annos apud eum commoratus est: vbi cum octoginta socios haberet, omnes superauit. Cum enim alij binis quibusque diebus cibum sumerent, hic certè totam hebdomadam ieiunus, idque inuitis monasterij præfectis, modumque omnem excedere dicentibus, peragebat. Audiui plerumque gregis illius ducem narrantem, quod asperrimo fune, ex palmarum folijs contexto, nudos lumbos cingebat, atque ita constringebat, vt omnem illam corporis partem, quam premebat, dilaceraret, assiduusque cruor maneret ab vlcere. Quem cum quidam vidisset, videntem ille cruor esset, rogauit, quo nil respondente, manibus violenter illatis causam edidit: quam cum præfectus etiam accepisset, confestim & iurgiis, & precibus scuitiam illam accusans, fecit quidem, vt vinculum illud deponeret: verum vt vlceri remedium aliquod adhiberet, persuadere non potuit. Quare cum hæc aliæque huiusmodi in seipsum admittere illum viderent, iusserunt vt ab eorum palestra excederet: verebantur enim, nè corpore imbecillibus, huiusmodi rem imitari nolentibus, mali alicuius causa esset. Ille diu per montis solitudines vagatus, fossam quandam non admodum profundam, nec aquas habentem inuenit: in quam semetipsum conijciens, Deo psallebat. Post quinque verò dies gregis illius duces dimisisse illum poenituit: quare missis duobus ex fratribus, inuenire illum ac reducere iusserunt. Illi totum montem peruagati, in pastores quosdam incidit: Quos cum datis signis de illo interrogassent, ostensa à pastoribus fossa, confestim multis clamoribus funem afferunt, illumque non absque magnis laboribus extrahunt illinc: non enim ascensus æquè facilis est, atque descensus.

Tota hebdomada manet ieiunus.

Ob nimium vitæ rigorem dimittitur ex monasterio.

Reductus itaque, parumque apud illos commoratus, in oppidum Telanifum proficiscitur, quod sanè motis vertici, vbi nunc situm est, subiacebat. Vbi cum angustam admodum domunculam inuenisset, totum triennium in ea inelusus permansit: & cum virtutis opes augere semper cõtenderet, Moïsis & Elia diuinorum virorum exemplo, quadraginta dies ieiunare decreuit. Quare Bassus, qui ea tempestate oppidorum presbyteris præfectus, multa loca circuibat, rogat, vt nulla re intra domunculam relicta, fores ipsas cæmentis obstrueret. Qui rei difficultate proposita, ab huiusmodi incepto deterrebat, violentamque sibi mortem consciscere quenquam, non esse virtutem, sed vitium & primum & maximum, admonebat. His acceptis vir Dei, Depone, inquit, o pater hæc decem panes & aquæ lagenam. nam si corpus cibi indigens sensero, sumam illum. Rectè, inquit ille. Mox pane & aqua deposita, fores obstruxit, vt iusserat. Post quadraginta dies reuersus Bassus, dirutis foribus ingreditur, panumque numerum & aquæ lagenam ita, vt reliquerat certè, at illum exanimem atque mutum & immobilem inuenit. Quare accepta spongia labra illius primum madefacit, mox diuinorum mysteriorum symbola imposuit: quibus ille refectus, surrexit, ac cibi aliquantulum sumpsit, lactucas scilicet, cicoria, aliæque huiusmodi: quas dentibus non admodum confectas, dimittebat in stomachum. Quam rem admiratus Bassus, in proprium gregem se recepit, magnumque hoc miraculum suis enarrauit, quos plusquam ducentos habebat: illos tamen neque iumentum, neque molas possidere, neque allatas pecunias accipere, neque monasterij foribus aut ad res necessarias parandas, aut ad amicos inuisendos egredi, sed intus manere, & id tantum, quod spiritus sancti gratia sibi missum fuisset, accipere volebat. Quas sanè leges vsque ad hanc tempestatem eius sectatores obseruant: & quanuis eorum numerus iam auctus sit, illis tamen minimè derogant.

Reuocatur ad monasterium.

Ieiunat sanctus totos 40. dies.

En vt olim etiam monachi perpetuo domum manserint.

Nunc ad magnum Simeonem reuertor. Ab illa igitur vsque ad hanc tempestatem, octo & viginti anni præterire, quorum vnoquoque, quadraginta dies ieiunus peregerat. Verum & tempus & imbecillitas, bonam laborum partem diminuere. Primis enim tem-

Quotannis ieiunat dies 40.

poribus stans psallere consueverat, mox cum propter inedia[m] attenuatum corpus stare amplius non posset, diuinum officium sedens celebrabat: deinde absumpto penitus, extrinsecusque corporis robore, humi semimortuus iacebat. Cum vero supra columnam esset, descendere quidem volebat: sed, ut stare posset, aliam machinatus est artem. nam trabe columnae alligata, illi funibus annexus, quadraginta dies exegit: tandem fauente spiritus sancti gratia, ne trabis quidem usus est adminiculo, sed suis fretus viribus, quadraginta dies ieiunus stetit.

Meletius
episcopus
Antiochenus.

Triennio igitur, ut dicebam, in domuncula illa commoratus, postremo diuulgatum hunc verticem ascendit. ibique se pro quodam constructo, parataque catena quadam ferrea viginti cubitorum longitudinis, alterum eius caput lapidi cuidam maximo affixit, alterum vero dextro pedi adnexuit ita, ut ne volens quidem extra fines illos abire posset: sed intra illos permanens, caelum & quae supra caelum sunt, assidue contemplari cogeretur. Ferrea enim vincula mentem ipsam, quin officio suo fungeretur, prohibere neque quibant. Cum vero Meletius, qui tunc Antiochenae regioni praefectus erat, vir sane magna sapientia praeditus, superuacaneum esse ferrum illud dixisset: rationalia siquidem mentis vincula corpus ipsum optime cohibere poterant: eius admonitionibus obsecutus, fabrum vocari, ac vincula illa dissolui iussit. Et quoniam pellem quaedam hirsuta tibiae alligata erat, ne ferri rigor illam mordere posset, soluto vinculo, ipsam etiam pellem discerpi ac proijci opus fuit. In qua plusquam viginti cimices, qui in ea nidificauerant, inuenisse dicebant, nec Magnus Meletius negabat.

Multi ad S.
Simonem
confluunt.

Haec sane inferui, ut ex hac etiam re magnam viri patientiam ostenderem: cum enim pellem ipsam manibus confricare, & illos conficere posset, eorum tamen morsus ferre malebat: nempe, ut ex paruis ad maiora certamina assuesceret. Cum igitur fama eius regiones illas peruagaretur, omnes ad illum undique confluebant, non vicini tantum, sed qui maxime distabant, alijque languida corpora adferebant, alij aegrotis salutem petebant, alij vero patres fieri rogabant, & quod a natura accipere beneficium nequibant, eius precibus posse se impetrare credebant. quibus sane rebus impetratis, mox se domum alacres recipiebant: ubi acceptos fructus ostendentes, multo plures ad virum sanctum dimittebant. Quare hominum pelagus undique aduentatum, & more fluminum confluentium, apud illum videre est. non enim nostrates tantum, sed & Ismaelitarum, & Persarum, & horum finitimi Armenij, & Iberi, & Homeritarum, & interiores etiam populi conueniunt. multi etiam illorum, qui vltimam Hesperiam incolunt, videlicet Hispani, Britanni, & Galli, qui in medio horum sunt: nam de Italia dicere superuacaneum est. Ita enim virum hunc celebrem apud Romanos esse dicunt, ut pro omnibus officinarum vestibulis paruulae huius imagines collocatae sint: quippe sui custodiam ac tutelam in illis esse credunt.

Nota de
imaginibus.
Habet haec
in 7. Syno-
do, Actio-
ne 4.

Stat in co-
lumna.

Esa. 20.
ter. 13. & 28.

Osee 3.
Ezech. 4.
Ezech. 12.
Ezech. 5.

Cum autem immensa hominum multitudo ad illum confluerent, omnesque tangerent illum, & benedictionem accipere contenderent, ut vanum illum honorem assiduamque molestiam effugeret, super columna illa stare decreuit. Quae sane primum sex, mox duodecim, deinde viginti, nunc demum sex & triginta cubitorum longitudinis est. Quod sane, meo iudicio, non absque diuina providentia factum est. Quamobrem eos, qui facta aliorum carere delectantur, rogo, ut linguam compescant, & desinant maledicere, animaduertantque potius, quod saepe Dominus, ut segniores ad virtutem excitaret, huiusmodi technas excogitauit. Nam & Esaiam nudum, & Hieremiam zona lumbos praecinctum incredulis vaticinari, interdum etiam veteres ligneos ac ferreos ceruici imponere iussit. Osee etiam meretricem uxorem ducere, eandemque malam & adulteram diligere voluit. Ezechielem quoque in latus dexterum, quadraginta: in sinistrum vero, centum & quinquaginta dies recumbere: rursus carceris murum pertundere, ac fugere, & cum fugisset, reuerti, ac seipsum in seruitutem tradere: iterum autem ensam acutere, eodemque acuto caput radere, crinesque quadrifariam hinc & hinc incidere praecipit. Et, ne cuncta percurrat, haec certe omnia rerum omnium creatoris imperio facta sunt: ut eos, qui neque legibus obtemperabant, neque prophetas audire volebant, hoc nouo spectaculo ad eorum verba audienda cogeret. Quis enim non perterreat, si virum sanctum ac diuinum, nudum incedentem videat? Quis autem eius rei causam scire non optet? Quis non percontetur, quamobrem propheta meretricem uxorem habere sustineat? Quemadmodum igitur rerum omnium Dominus ad communem multorum

vtili-

utilitatem vnumquodq; eorum fieri iussit, sic etiam vt desideres populos ad salutem excitaret atque alliceret, nouum hoc spectaculi genus edidit, vt homines illius nouitate moti conuenirent, ac proinde verbum Dei audirent, & salui fierēt. Et quemadmodum illi, qui in homines imperium habent, per aliquod temporis spatium no uas aliquas numismatibus imagines sculpunt, leonū videlicet, aut stellarū, aut angelorum, vt aurum illud no uo impressum caractere, preciosius esse ostendant: sic etiam ille rerū omnium imperator hoc vitæ genus, quasi nouum charactere proponens, omnium non fidelium tantum, sed infidelium etiam linguas, ad illius laudes decantandas excitat & inflammat.

Quod autem hoc verum sit, non verba, sed res ipsa indicat: Infinitum enim Ismaëli-
tarum numerum, in impietatis tenebris errantem, stans ille super columnam illuminauit. Illustris enim lucerna hæc tanquam super candelastrum posita, vt sol quidam in omnes orbis partes radios emittit. Videre itaque est, Hiberos, Armenos, ac Persas ad illum confluentes, baptizari. Ismaëlitæ verò turmatim veniunt, patriumque detestantes errorem & idola, viri sancti commercio, à rebus Veneris, quarum causa se in idolorum seruitutem redegerant, abstinent, legibusq; à sacro illo ore acceptis, patriisque ritibus abdicatis, non asinorum agrestium, camelorumque carnibus vescuntur amplius, sed diuinis mysterijs fruuntur.

Horum spectator ego ipse fui sanè, & patriam impietate detestantes, euangelicamq; doctrinam probantes audiui, nec sine maximo meo periculo. nam cum vir sanctus iussisset, vt à me sacerdotalem benedictionem illis profuturam acciperet, impetum in me barbarico more facientes, alij à fronte, alij à tergo, alij verò à latere distrahebāt, alij verò super alios conscendentes, manusq; protendentes, vel barbam vellebant, vel vestem discerpebant: ac me illi profecto necassent, nisi vir sanctus alta voce omnes à me abegisset. Tales irrisa illa à multis columna fructus ferebat, taleque diuinitatis lumen in cæcis barbarorum mentibus infundebat.

Illud etiam, quod ab huiusmodi barbaris factum est, addam: Duæ illorum tribus erāt, quarum altera virum sanctum rogabat, vt eius tribuno suam benedictionem mitteret, altera verò refragabatur, dicebatque non illi opus esse benedictione, qui iniquus esset & impius, sed suo potius tribuno, qui vir bonus esset ac iustus. Cum de hac re diutius contendissent, tandem me suadente desistere velle videbantur, dicebam enim, quod vtrique benedicturus erat. Illi rursus insurgentes, iniquum esse aiebant illum benedictione impartiri, alij verò de altero tantundem dicebant, donèc vir sanctus comminatus vtrisque, canesque illos appellans, litem diremit. Hæc adscripsi, vt veram illorum fidem ostenderem: non enim tanta altercatione insaniuissent, nisi magnam vim viri sancti benedictionem habere credidissent.

Aliàs etiam stupendum sanè miraculum vidi. Ingressus enim quidam Saracenorum tribunus, rogabat, vt cuidam ex suis opem ferret, cuius corporis membra in itinere soluta erant. in quem sanè morbum apud Callinicum (erat autem hoc præsidium quoddam) incidisse dicebat. Vir sanctus, cum illum in medium afferri iussisset, imperat, vt Maiorum suorum impietatem detestetur. Cum his dictis obtemperasset, rogatus an patri, & vnigenito filio, ac spiritui sancto crederet, ait se credere: si credis, inquit, surge. Qui cum surrexisset, iussit vt tribunum illum, virum sanè maxime corpulentum, sublatum humeris vsque ad tentorium ferret: qui subiens onus, cõfestim abstulit quò iussus erat. Quo sanè miraculo spectatores stupefacti, Deum laudabāt. Hoc autem iusserat illi Domini exemplo, qui paralytico, vt grabatum tolleret, imperauerat. Nec aliquis imitationes has tyrannidem esse dicat. Ille enim dixit: Qui credit in me, opera quæ ego facio, & ipse faciet. Cui sanè promissioni satisfieri ab illo vidimus. quauis enim nusquam inueniatur, Domini vmbra aliquod fecisse miraculum, vmbra tamen magni Petri, & mor-
tes abegit, & morbos depulit, & demones fugauit. Verum non dubium est, quin Dominus, qui per seruos suos huiusmodi fecit miracula tunc, & nunc etiam per diuum Simeonem Petri cognominem, infinita faciat.

Equidem non solum eius miraculorum spectator, sed vaticiniorum etiam auditor fui. Siccitatem enim, atque illum sterilem annum, & quæ post eum secutæ sunt, famem & pestem, duobus annis antè prædixerat, cum se virgam, magna minitantem hominibus flagella, vidisse dicebat. Aliàs etiam vermium illorum, quos bruchos appellant, magnam futuram copiam, non multum tamen illaturam detrimenti, significauit: eiusdem
L 2 enim

Simeon
multis ad-
fert verum
lumen.

Mirus ser-
uor Ismae-
litarum.

Curat pa-
ralysi dis-
solutum.

Marc. 2.
Ioan. 14.

Act. 5.

Immensa bru-
chorū copia

enim dexteræ, à qua calamitas proficiscebatur, benignitas præsidio nobis futura erat. Post triginta dies tanta illorum vis exorta est, vt quasi nubes solis radios offuscaret. Fru-
ges tamen illas, quæ ad iumentorum victum pertinent, radicibus extirpârunt: quæ verò
ad hominum, in ta-ctas reliquere. Mihi etiam, quem quidam bello laceſſebat, post quin-
decim dies pacem futuram prædixit: quod sanè verum fuisse comperij. Alia huiusmodi
multa sciens prudensque gratia breuitatis omitto. nam ex his quæ dicta sunt, spiritus
sancti gratia, qua pollebat, satis superque intelligi potest.

Oleum be-
nedictum à
sancto vi-
ro, quanti
fecerint
Persæ.

Huius etiam gloria maximè apud Persarum Regem viguit. Cùm enim legati, qui à
nobis ad Regem ipsum profecti erant, de hoc viro mentionem fecissent, satis humanè,
quænam esset vita hominis, & qualia miracula, interrogasse fertur. Dicitur etiam ei-
us vxor oleum ab eo benedictum petijſſe, ac veluti preciosissimum munus domum re-
portasse. Omnes etiam Regis ministri, huius fama moti, quantum multis à suis Magis
contra ipsum sycophantias accepissent, rem tamen diligenter perſcrutati, virum hunc
plusquam humanum esse dicebant. Cætera verò Persarum turba, ad regis ministros &
cohortes confugiens, pecuniam dabat, vt oleum à viro sancto benedictum sibi impe-
trarent. Ismaëlitæ etiam Regina, cùm sterilis esset, & parere cuperet, viros quos-
dam dignitate præditos misit, per quos matrem se fieri rogabat: qua gratia impetrata,
accepto Regio puero, ad diuinum senem properat. sed quoniam mulieribus aditus præ-
clusus erat, misso ad illum infantulo, vt eius benedictionem acciperet, hæc verba suo
nomine ferri ad illum iussit: Hic fructus tuus est. ego enim multis cum lachrymis tuæ
benedictionis semen cœcepi, tu verò fecisti, vt semen illud fructus esset: illi enim imbrem
diuinæ gratiæ tuis precibus impetrasti.

Eximia ei-
patientia.

Sed quousque Atlantici maris profunditatem metiri contendo, cùm ea, quæ ab illo
quotidiè geruntur, numerum omnem excedant? Equidem præ cæteris eius animi doti-
bus, patientia potissimum mihi admiranda videtur. nocte enim ac die stans spectatur ab
omnibus. foribus enim hoc tempore, ac magna murorum parte sublata, nouo atque
admirabili omnium spectaculo expositus est. Modò enim stans, modò verò humi pro-
stratus, Deum adorat. Multi etiam adstantium eius inclinationes enumerant: semel
autem meorum quidam mille ducentis quadragintaquatuor enumeratis defessus, tan-
dem numerare amplius desijt. dum autem inflectitur, frontem pedum tenus applicat.
quippe, cùm semel tantum in hebdomada cibum, & hunc exiguum, capiat, dorsum fa-
cile incuruari potest. Fertur etiam, quòd continuè stando, pedum eius alter vlcus con-
traxit, ex quo multa sanies assidue scateret videtur. Verum nihil horum ab instituto
deterret: sed æquissimo animo fert quæcunque sibi, & sponte sua, & se inuito obtin-
gunt. omnia enim inuicta patientia vincit.

* ab Arabe-
ne

Hoc sanè vlcus olim ostendere cuidam coactus est, hac de causa: Venerat quidam * à
Rhamene vrbe vir sanè egregius, & ad Christi ministerium assumptus: qui cùm montis
illius verticem ascendisset, Dic mihi, inquit, per illam quæso veritatem, quæ humanum
genus ad se conuertit, es ne homo, an incorporea natura? Quam sanè interrogationem
cùm adstantes molestè ferrēt, iussu omnibus silentio, Cur me interrogas ait? Quoniam,
inquit, vna omnium voce audio te, quod sanè proprium hominis est, neque comedere,
neque dormire: quòd si verum est, miror certè vnde viuas. Scalam columnæ primùm
admouere illum, mox ascendere, ac manibus explorare iubet. Qui dextera per interio-
res cilicij partes iniecta, nō pedes tantum, sed molestissimum vlcus illud palpabat. quo
inuento, illius magnitudine stupefactus, auditoque quòd cibum etiam quandoquæ su-
meret, descendit illinc, & cùm me conuenisset, omnia narrauit.

Tota nocte
stat subla-
tis in cælum
manibus.

In publicis autem solennitatibus aliud patientiæ specimen præ se tulit. nam ab oc-
casu ad ortum solis, sublati ad cælum manibus, totam noctem stetit, neque somno vi-
ctus, neque labore defessus. Tanta autem rerum gestarum miraculorumque numero
splendens, adeò modestus est, vt omnium hominum se infirmum atque postremum ex-
istimet. Præter modestiam verò, ita facilis, affabilis, & humanus est, vt ad cuiuslibet siue
artificis, siue mendici, siue rustici, interrogata respondeat. Doctrinæ etiam munere Dei
benignitate donatus est: ita vt bis in die turbas hominum docens, aures eorum, verbo-
rum venustate spiritalique scientia demulceat pariter ac * reficiat: horteturque illos,
vt cælum tantum spectent, ad illud contendant, terrena despiciant, promissa regna cæ-
lestia complectantur, & quæ futura sunt, sperent.

* reficiat

Est

Est etiam illum iudicia exercentem, æquasq; sententias proferentem, videre: quibus rebus post nonam horam operam dat, post quam adstantes primum docet, mox quorundam auditis petitionibus, illis subuenit, deinceps lites dirimit. Circa solis occasum recipit se ad diuina colloquia. Et licet his alijsque huiusmodi negocijs impediatur, ecclesiarum tamen curam non omittit: sed modò Græcorum impietatem expugnat, modò Iudæorum debellat aduaciam, interdum hæreticorum acies fundit, nunc de negocijs omnibus Regem certiore facit, nunc magistratus ad zelum Dei excitat, illosq; hortatur, vt magis quàm pastores ipsi, de Ecclesia Dei solliciti sint.

Hæc scripsi, vt omnium virtutum eius minimam partem ostenderem. omnia enim, quæ de eo narrantur, quis complectatur vnquam? neq; ego me complexurum sanè, sed paucis tantum enarratis, totius eius sapientiæ quasi characterem ostendere sum pollicitus. Scribent autè alij, vt par est, his multo plura, & si vir hic sanctus vixerit adhuc, maiora forsasè miracula adijcient. Equidem illum, cum commune totius orbis, Christianarq; pietatis sit ornamentum, proprijs precibus adiutum, in huiusmodi laboribus perseverare, eiusque vitam euangelicæ legi consentaneam esse & opto, & obsecro.

HACTENVS HABETVR IN VERSIONE LATINA ALBERICI LONGI: PORRO IN EDITIONE *Gentiani Herueti ea quæ sequuntur, adiecta sunt: incertum, vtrum à Theodoro, an ab alio quopiam.*



VM post hæc autem diu vixisset, & multis miraculis, & laboribus, ardoreque solis, & hyberna glacie, & vehementibus ventorum insultibus, & humanæ naturæ imbecillitate, solus ex omnibus, quæ vnquam fuerunt, mansisset inexpugnabilis: postquam eum deinceps oportuit esse cum Christo, & immensorum certaminum coronas accipere, quod homo quidem esset, morte confirmavit ijs, qui non credebant: mansit autem etiam post mortem immobilis: & in cælum quidem anima peruenerat, corpus autem ne sic quidem cadere sustinuit: sed rectum stetit in loco certaminum, tanquam inuictus athleta, nulla parte membrorum volens terram tangere. Sic Christi athletis manet etiam post mortem cum eis simul versans victoria. Varriorum certè morborum curationes, & miracula, & diuinarum virtus operationum, sic ut quando erat superstes, ita nunc quoque fiunt: non solum apud loculos sanctarum reliquiarum, sed etiam apud summam eius virtutis & diurnæ decertationis monumentum: magnam, inquam, illam & celebratam columnam huius iusti & laudibus celebrandi Simeonis: cuius sanctis intercessionibus cupio, vt ego adiutus in his sanctis perseverem laboribus, Deumque precor, qui est communis ornatus, est splendor pietatis & veræ religionis, vt & mea vita corrigatur, & ad euangelicam vitæ formam dirigatur.

Perfoluit naturæ debitum S. Simeon.

Miracula post obitum.

HAEC EX THEODORETO DESCRIPSIMVS, QUIBUS NVNC EA SVBIECIMVS IN HONOREM *tam eximij viri, quæ Euagrius Scholasticus Epiphanensis habet Ecclesiasticæ Historiæ lib. 1. cap. 13. & 14.*



Idem temporibus (putà, sub Theodosio iuniore Imperatore) floruit, inque magna gloria fuit Simeones, vir & insignis pietatis, & memoriæ percelebris. Hic primus stationem in columna instituit, domiciliumque in ea, cuius mensura vix duos continebat cubitos, construxit. Per idem tempus Dominus Antiochenum procurauit episcopatum: qui vbi venit ad Simeonem, mansionem & rationem viuendi admiratus, ea quæ apud illum secretiora erant, cognoscere valde cupiebat. Ambo igitur simul ingrediuntur, & puro Christi corpore consecrato, vitalem inter se mutuo participant communionem. Iste Simeones vitam cælestium

Lib. 1. Ecclesiasticæ hist. cap. 13.

Domnus Antiochenus episcopus.

potestatum in carne æmulatus, se à rebus terrenis abstrahere laboravit, vim adferre naturæ, quæ solet suo pte nutu deorsum ferri, res in sublimi locatas persequi, & inter cælum & res terrestres quasi medius interiectus, cum Deo colloqui, eum pariter cum angelis laudibus extollere, & tum preces pro hominibus è terra in cælum subleuans, Deo offerre, tum misericordiam Dei de cælo in terram deferens, hominibus impartiri. Huius res gestas literis prodidit, cum alius quidam, qui eum oculis adspexisset: tum Theodoretus ecclesiæ Cyrestensis episcopus, eadè disertè exposuit: à quo cum alia, tum hoc, quod deinceps dicemus, in primis prætermisum est: quod quidem inuenimus apud sanctos eremi incolas reseruatam, ipsumque ab illis accepimus.

f. *Cyrensis **Probaturs.** Cum Simeones iste, qui in terra angelus, in carne cælestis Ierusalem ciuis fuit, peregrinam hanc viuendi viam, hominibus planè incognitam, institueret, sancti eremi incolæ mittunt quendam ad illum, iubentque, vt ab eo sciscitaretur, quid hæc noua & inusitata vitæ ratio sibi vellet, & quam obrem trita viuendi via, & sanctorum pressa vestigijs, relicta, aliam quandam peregrinam, & hominibus omninò ignotam sequeretur: eumque hortantur per nuncium, vt ex suo domicilio descenderet, viamque electorum patrum instaret. Quòd si alacri animo ac parato descendere videretur, mandârunt vt ei sua ipsius viuendi via insistendi potestas fieret: (ex obedientia enim satis constare posse dixerunt, eum Deo duce in eam viam ingressum fuisse, tamque graue certamen ad se afflictandum in vita suscepisset) sin resisteret, aut suæ inseruiret voluntati, ac non statim ipsorum hortationi morem gereret, vt vi inde abstraheretur. Nuncius ubi accessit ad eum, & patrum mādatum illi exposuit, isque, ex templa alterum produxit pedem, patrum hortationi obsecuturus, permisit sua ac propria viuendi via incedere, sic eum affatus: Bono animo sis, & strenuè rem gere: statio tua à Deo est instituta. Hæc res ab alijs, qui de eo scripserunt, prætermisā, digna tamen quæ literis prodatur, à me hoc loco commemorata est.

Simeonis prompta obediētia. Virtus porro diuinæ gratiæ tam penitus in istius insedit animo, vt à Imperatorem Theodosium, per legem iubentem, vt Iudeis Antiochiam incolentibus, ipsorum synagogæ, quas antè Christiani ab illis abstulissent, redderetur, adeò liberè scripserit, adeoque acriter eum propterea increpârit, (solum nanque suum Imperatorem Deum veritus est) vt Imperator Theodosius, quò Christianorum satisfaceret voluntati, sua mandata reuocaret, præfectumque, qui ipsum de Iudeorum synagogis reddendis docuerat, abdicaret magistratu, & sanctissimum ac æreum oraret martyrem, vt nominatim pro ipso Deum obsecraret, obtestareturque, atque sua impertiret benedictione. Iste Simeones hoc seuerum viuendi genus in carne traducens, vitam vsque ad quinquaginta sex annos propagauit. Nam in monasterio, in quo primùm diuinas viuendi præceptiones didicit, annos vixit nouè: in Mandra autem (sic enim vocatur) quadraginta septem: atque horum annorum decem in loco admodum angusto confecit, in columnis arctioribus septem: denique in columna quadraginta cubitorum, triginta.

Translatio corporis eius. Huius sanctissimum corpus post migrationem è vita, Antiochiam deportatum fuit, Leone tum imperium gerente, & Martyrio administrante episcopatum Antiochiæ: Ardaburio præterea præfecto præsidiorum in Oriente, cum militum ducibus, & cæteris ordinibus, in ipsa Mandra commorantibus, seruantibusque sanctissimum beati Simeonis corpus, nè vrbes vicinæ illud surriperent. Itaque corpus sacratum, multis miraculis in itinere editis, defertur Antiochiam: quod Leo Imperator postea ab Antiochenis petiuit. At Antiocheni contrà Imperatori aliud postulatum offerebant, quod ita se habet: Quoniam ciuitas mœnibus caret, (Imperatoris nanque furor ea diruit) sanctissimum Simeonis corpus huc apportauimus, vt nobis & muri & munimèti loco sit. Quibus verbis persuasus Leo, eorumque obsecutus postulationi, venerandum corpus illis concessit. Istius corporis cum multæ aliæ partes, ad nostram vsque ætatem fuere reseruata, tum caput ipse equidem conspicatus sum, Gregorio viro magni nominis id temporis episcopatum illius ecclesiæ gerente, & Philippico efflagitante, vt sanctorum reliquiæ, quò tutius in Oriente expeditiones militares faceret, ad ipsum mitterentur.

En quanti fiunt reliquiæ S. Simeonis. Atque, quod valdè mirandum videretur, capilli in capite inherentes, minimè consumpti sunt, sed perindè ac si viueret, & cum hominibus versaretur, integri manserunt. Frontis item cuticula, quanquam cōtracta fuit in rugas, exaruitque, tamen mansit incorrupta: multi etiam ex dentibus, qui hominum fidelium manibus minimè fuissent euulsi: hiique figura sua indicârunt, qualis diuinus ille Simeones fuerit, & qua statuta. Ibi quoque catena

Capilli eius integri permancnt.

catena ferrea, quam collo gestabat, reponebatur: qua cum (nam ne mortuum quidē, charum illud ferrum, Simconem deseruit) corpus omnium sermone celebratum, quod tam graues exantlāset labores, diuinos honores consecutum est. Cuius singulas res gestas cum ad meam ipsius, tum ad legentium vtilitatem narrando percenserem, nisi de eisdem à Theodoro, vt̄ supra dixi, vberius diffusiusque disputatum esset.

Deinceps aliud, quod ipse oculis vidi, scriptis mandabo. Per magno tenebar desiderio templum istius sancti Simeonis adspiciendi. Abest autem Theopoli, id est, Antiochia, stadijs ad summum trecentis, positum in ipso montis iugo. Istud Mandriam vocant indigenæ: cui loco seuera vitæ disciplina, arbitror, quam sanctissimus Simeones in eo exercuit, istud nomen tribuit. Montis autem accliuitas porrigitur ad viginti stadia. Templi ædificium extructum est in modum crucis, porticibus ex quatuor lateribus pulchrè illustratum. Porticibus verò columnæ, ex polito lapide concinè fabricatæ, adiunctæ sunt, quæ rectum scitè admodum in sublime erigunt. Versus medium templum, atrium est sub dio, summo artificio elaboratum: in quo sita est columna illa quadraginta cubitorum, in qua vitam cælestem ille terrestris corporeusque angelus transegit. Atqui porticus, quas diximus, tanquam cancellos, quos fenestras vocat, in tecto habent, tum ad atrium, tum ad ipsas porticus vergentes. Ad læuam columnæ in vno cancellorum ipse equidem cum tota agriculturalum, circa columnam incedentium, multitudine ibi in vnum coacta, vidi stellam in usitata magnitudine, discurrentem per totam rimam, iubarque fundentem, neque id quidem semel, bis ve aut ter, sed sepius: eandemque crebrè euanescentem, & ex improviso apparentem denuò: quæ solum in istius sanctissimi viri die festo cernitur. Sunt qui memorat, ac miraculo sanè tum propter fidem eorum, qui idem ipsum narrant, tum propter alia, quæ ipsi sumus conspicati, credendum est, veram personæ illius effigiem, huc illucque volitantem, se vidisse, barba demissa, & capite, vt̄ solet, tiara operto. Viris, qui ad eum locum veniunt, liber & facilis patet introitus, hique cum iumentis suis columnam sepe circumueunt. Fit autem custodia accuratissima, nè mulier (qua de causa, haud equidem habeo dicere) aliquando in templum ingrediatur: sed si quæ accedunt, extra limen consistunt, miraculum admiratæ. Nam e regione stellæ fulgentis, vna ex portis sita est.

Cap. 14.

Templum
S. Simeonis.Nota miri
quiddam de
stella.Femine
huius tem-
pli aditu ar-
centur.

S. EDVARDI REGIS VITA, AVTHORE EALREDO ANGLICO, MONACHO ET ABBATE IN RHIEVALLE Cisterciens. Ordinis. Floruit is Ealredus Anno Domini 1164.



LORIOSI ac Deo dilecti regis Eduardi vitæ literis tradituri, ex verbis beatissimi Petri Apostolorum principis sumamus exordium: qui Centurionis vocationem admirans, ait: In veritate comperi, quia non est personarum acceptor Deus: sed in omni gente, qui timer Deum & operatur iustitiam, acceptus est illi. In omni enim gente, ordine, gradu & dignitate nouit Dominus, qui sunt eius, & miseretur cui voluerit, & misericordiam præstat, in quem sibi placuerit. Neque enim ex suis ipsius natura, vel paupertas præstat, vel adimunt diuitiæ sanctitatem: nec perfectum obscuritas, nec reprobum claritas facit: nec claudit libertas, nec referat ternitus paradysum. Primus patriarcha Abraham & diues scribitur, & perfectus, cuius fides admirabilis & obedientia inimitabilis in rerum omnium copia prædicatur. Ioseph dominus Aegypti constitutus à rege, vniuerso orbi præbuit castitatis exemplum. Sanctus Iob qualis in diuitijs fuerit, carum probauit ademptio: quæ moribus corporis, tentatio vxoris, amicorum exprobratio, spectabili patientia reddidit clarior. Rex Dauid, quo nemo ditior, sed nemo & sanctior, quo nullus sublimior, sed humilior nullus, & inter thesauros innumeros sepelitur, & inter DEI amicos cæteris gratior computatur. Nemo proinde miretur, si noster Eduardus & rex dicatur, & sanctus: quem cernimus & in diuitijs egenum, & in delicijs sobrium, in purpura humilem, & sub corona aurea mundi contemptorem.

Cum enim rex Ethelredus ex filia comitis Thoreti filium suscepisset Edmundum, cognomen

L 4

Ethelredus
rex.

gnomento Ferreum latus, ex regina autem Emma Alfredum: beatus Eduardus intra viscera materna conclusus praefertur vtrique, agente eo, qui operatur omnia secundum consilium voluntatis suae, qui dominatur in regno hominum, & cuiusque voluerit, dat illud. Fit enim coram rege magnus procerum & episcoporum conuentus, & quia iam futurae cladis indicia saeva processerant, agitur inter eos de regni statu tractatus. Alij verò Edmundum ob inuictissimum robur corporis aestimant praefendum, alij ob virtutem Nortmannorum Alfredum promouendum tutius arbitrantur. Sed futurorum omnium praescius, prioris breuissimam vitam, alterius mortem immaturam prospiciens, in puerum necdum natum, vniuersorum vota conuertit. Vtero adhuc clauditur, & in regem puer eligitur: non natus, natis praefertur: & quem necdum terra susceperat, terrae dominus designatur: & laeti proceres sacramentum fidelitatis illi iurant, qui vtrum nasceretur, ignorant. Paulò itaque post natiuitatè sancti Eduardi irruentibus in Angliam barbaris, & maximam insulae portionem eade incendioque vastantibus, regina cum filijs in Nortmanniam transposita est. Viuebat in auita domo inter pueros puer, immunis tamen à vitijs, quibus aetas illa solet implicari. Castus erat corpore, sermone rarus, simplex actu, & purus affectu. Frequentare ecclesiam dulce habuit, crebrius orationibus incumbere, sacris Missarum interesse solennijs, visitandis monasterijs operam dare, & quos sanctiores sciebat, sibi monachos in amicitiam copulare. Sæuiebat interim gladius hostilis in Anglia, caedibus & rapinis omnia replebantur: vbiq; luctus, clamor & desolatio. Incenduntur ecclesiae, monasteria deuantantur, sacerdotes à suis sedibus fugati, in locis desertis comunem miseriam deplorantes delitescunt. Inter quos vir venerabilis Brithuualdus Vintoniensis episcopus, cœnobium Gloucestriense moerens ac tristis ingressus, orationibus vacabat & psalmis. Qui cum aliquando pro regni plebisq; liberatione preces lachrymasq; profunderet, quasi in hæc verba prorumpens, ait: Et tu Domine vsquequò? vsquequò auertis faciem tuam? obliuisceris inopiæ nostræ & tribulationis nostræ? Sanctos tuos occiderunt, altaria tua destruxerunt, & non est qui redimat, neq; qui saluum faciat. Scio Domine, quia omnia quæ fecisti nobis, in vero iudicio fecisti. Sed nunquid in æternum proijcet Deus, & non apponet vt cõplacitior sit adhuc? Eritne Domine Deus meus, eritne finis horum mirabilium? aut in æternum tuus in nos mucro desequiet, & percuties vsque ad internecionem? Inter preces tandem & lachrymas fatigatum sopor suauis excepit, videtque per somnium, beatum Petrum in eminentiori loco constitutum, & ante eum preclari vultus in forma decenti, regalibus insignijs amictum Eduardum. Quem cum proprijs manibus Apostolus consecrasset & vnxisset in regem, monita salutis adiecit: precipueque cœlibem vitam commedans, quot esset annis regnaturus, aperuit. Obstupefactus praesul tanti miraculi nouitate, petit sibi à sancto huius visionis mysterium reuelari. De statu insuper regni, & de instantis periculi sine Apostolicum exegit oraculum. Tunc placido vultu intuitus intuentem se, ait: Domini, o praesul, est regnum, & ipse dominabitur in filijs hominum. Ipse transfert regna & mutat imperia, & propter peccata populi regnare facit hypocritam. Peccatum peccauit populus tuus Domino, & tradidit eos in manus gentium, & dominati sunt eorum qui oderunt eos. Sed non obliuiscetur misereri Deus, nec continebit in ira sua misericordias suas. Erit enim, cum dormieris cum patribus tuis, visitabit Dominus populum suum, & faciet Dominus redemptionem plebis suae. Elegit enim sibi virum secundum cor suum, qui faciat omnes voluntates suas, qui me opitulante regnum adeptus Anglorum, Danico furori finem imponet. Erit enim acceptus Deo, gratus hominibus, terribilis hostibus, amabilis ciuibus, utilis ecclesiae, laudabilemque vitam sancto sine concludet. Quae omnia in beato Eduardo completa, rei exitus cõprobauit. Cum autem Episcopus de posteritate Eduardi quaereret, respondit sanctus Petrus: Regnum Anglorum, regnum Dei est. Post istum providebit regem ad placitum suum.

Stabat adhuc spiritus procellae, & exaltati sunt fluctus eius, externisq; malis accessit ciuilis discordia, aded vt quis cui mentis suae secreta committeret, nesciretur. Plena erat proditoribus insula: nusquam tuta fides, nusquam sine suspitione amor, sermo sine simulatione. Tandem eousque proditio ciuilis, & astutia processit hostilis, vt defuncto rege Ethelredo, magna pars insulae, legitimis heredibus abdicatis, Canuto, qui regnum inuaserat, manus darent: peremptoque inuictissimo rege Edmundo, etiam filios

Eduardus
necdum na-
tus, eligitur
in regem.

Virtutes
Eduardi
pueri.

Barbari va-
stant Bri-
tanniam.

Brithuual-
dus episco-
pus.

Pfal. 12. 43.
87.
Dan. 3.
Pfal. 76.

visio Brith-
uualdi, epi-
scopi.

Pfal. 21.
Dan. 2.
Iob 34.

Pfal. 76.

Infigue en-
comion S.
Eduardi.

Pfal. 106.

Canutus
rex Danoru
occupat
Angliam.

filios eius, adhuc in cunis agentes, Barbaris mitterent occidendos. Alfredus demum Eduardi frater in Angliam transfactus, inaudita crudelitate ab hostibus civibusque perimitur. Tunc Eduardus omni humano destitutus auxilio, exul patriæ, regni & honoris, vivebat: Impiorum insidias timebat, & nè à suis proderetur, vel ab hostibus ad mortem emeretur, plurimum formidabat. Inuento autem consilio salutari, Deo prosternitur, talia prosequendo: *Eccè Domine, non est mihi auxilium in me, & necessarij mei recesserunt à me. Amici mei & proximi mei aduersum me appropinquauerunt & steterunt.* Pater meus post multos labores rebus humanis excessit, fratres meos crudelitas proditorum absorbit, nepotes in exiliu acti sunt, mater æmuli nostri nuptijs tradita est. Ità solus relictus sum, & quærunt animam meam. Sed tibi Domine derelictus sum pauper: pupillo tu eris adiutor. Tu quondam Eduuinum morti expositum, mirabili modo & vitæ reservasti, & regno. Tu illud Angliæ decus, sanctum Osuualdum ex exule regem factum, per signum crucis reddidisti cunctis hostibus fortiorem. Si igitur fueris mecum, & custodiëris me, & reduxeris me in regnum patris mei, eris tu mihi semper in Deum, & beatus Petrus Apostolus in patronum: cuius sacratissimas reliquias in vrbe Roma, te annuente, te regente, te comitante, visitaturum me promitto. Exhinc autem factus fide robustior, spe alacrior, expectans expectauit Dominum.

Canuto autem rege rebus humanis exempto, filijs eius immatura morte præruptis, Angli Danico iugo liberati, Eduardum in regem elegerunt, & cum maximo honore consecrari & inungi fecerunt. Tunc sacerdotes sapientia & sanctitate fulgebant, monasteria omni religione pollebant: agebat clerus in officio suo, populus stabat in gradu suo. Videbatur etiam terra fecundior, aer salubrior, maris vnda pacatior. Reges enim & principes pro tanta rerum mutatione, admiratione perculsi, cum tanto rege foedus inire, amicitias iungere, pacem componere gauisi sunt. Sola tamen Dania adhuc spirans & anhelans cædes, Anglorum interitum minabatur. In his omnibus vir beatus in gloriam non est elatus humanam, sed hanc sibi viuendi formam proponens, suis se domesticis præbebat æqualē, sacerdotibus humilem, plebi gratum, compatientem miseris, & largum egenis. Nulla apud eum personarum acceptio: sed iudicabat in iustitia pauperes, & arguebat in æquitate pro mansuetis terræ. Eratque pater orphanorum & iudex viduarum. Si quicquam petebatur, præbebat: si accipiebatur, tacebat. Nullus vnquam eum vidit aut inflatum superbia, aut ira efferatum, aut gula dehonstatum. Supra humanum enim modum pecunię contemptor, nec in earum amissione tristior, nec in adeptione videbatur hilarior.

Recumbente aliquando gratia quiescendi rege in lectulo, camerarius accessit ad thecam, in qua res regium seruabatur, & reposito intrus quod volebat, & illam claudere oblitus, foras egressus est. Animaduertit hoc quidam, & accedens ad thecam, pecuniam non modicam in sinum recondit, & abscedit. Reuersus denuò, rege inspectante, facinus iteravit. Quod cum tertio attentasset, cernens rex in spiritu thesaurorum adesse custodem, ait: Importunè agis, o homo: si mihi credis, tolle quod habes, & fuge: quoniam si uenerit Hugolinus, (hoc enim cubicularij nomen erat) nec vnū tibi nummum relinquet. Fugit ille, & vix pedem extulerat: & ecce minister regis rediens, & thesaurum ablatum reprensus, timore & tremore concutitur: angustiam cordis & furorem mentis clamor & suspiria prodiderunt. Surrexit rex, & quasi nesciens quid acciderit, perturbationis huius causam inquirat. Quam cum didicisset, ait: Tace: forte ille qui cepit, plus nobis indiguit. Habeat sibi: nobis sufficit, quod remansit.

Proceres autem terræ de successione solliciti, regem de vxore ducenda conueniunt. Stupet rex, thesauro metuens suo, qui in fictili vase reconditus, facile poterat calore dissolui. Sed quid ageret? Si obstinatus resisteret, timebat nè propositi sui prodere tur dulce secretum: Si suadentibus præberet assensum, naufragium pudicitie formidabat. Tandem importunè insistentibus, cedere tutius ratus, huiusmodi verbis pudicitiam suam Domino commendabat: *IESV bone, tua quondam misericordia tres pueros inter flammam Chaldaicas illæfos seruauit. Per te Ioseph, relicto pallio in manibus meretricis, cum titulo castitatis euasit. Admirabilis Susannę constantia, tua virtute de impudicis presbyteris triumphauit. Sanctę Iudith castitas ab Holoferne nec lædi potuit, nec tentari. Eccè ego seruus & filius ancillæ tuę, qualiscunque dilector tuus & vnica matris tuę: succurre mihi Domine, quatenus sic maritale suscipiam*

Iob 6.

Psal. 37.

Canus matrem eius duxerat vxorem.

3. Reg. 19.

Psal. 9.

Gen. 28.

Votum S.

Eduardi.

Anglia sub S. Eduardo floret.

* Dania

Nota insignem pecuniam cõtempentiam tanti regis.

Dan. 3.

Gen. 39.

Dan. 13.

Iudith 12.

Eduardus rex inuitus ducit vxorem.
 rem.
 * Edgidam.
 Cum sponsa paciscitur de seruanda corporis integritate.
 3. Reg. 1.

piam sacramentum, vt pudicitia periculum non incurram. Rege igitur procerum voluntati consensum praebente, Goduini filiam duxit in vxorem. Erat autem Goduinus vir magnarum opum, sed astutia singularis, regum regniue proditor: qui doctus fallere, & qualibet dissimulare consuetus, facile populum ad cuiuslibet factionis inclinabat assensum. Sed sicut spina rosam, genuit Goduinus * Editham. Hanc dilecto suo praeparauit Christus Eduardo, inspirans ei ab ipsa infantia castitatis amorem, odium vitiorum, virtutis affectum. Legere, aut operari manibus, otium fugiendo, consuevit lasciuiam vitare, & colloquia iuuenum declinare. Conuenientibus igitur in vnū, rex & regina de castitate seruanda paciscuntur, nec huic fidei alium, quam Deum, testem aestimant adhibendum. Fit illa coniunx mente, non carne: ille maritus mente, non opere. Perseuerat inter eos sine actu coniugali coniugalis affectus, & sine defloratione virginitatis, casta dilectionis amplexus. Diligitur ille, sed non corrumpitur: diligitur illa, nec tangitur: & quasi noua quadam Abisag regem calefacit amore, sed non dissoluit libidine: mulcet obsequijs, sed desiderijs non emollit.

Quadam verò die Pentecostes, cum rex diuinis interesset mysterijs, hora eleuationis corporis Christi subito rex vultu hilarior, & erectior oculis, in risum modicum, seruata tamen regia grauitate, dissoluitur. Mirari, qui aderant, coeperunt: nec sine causa, cum praeter consuetudinem id ei accidisse sciebant. Peractis autem Missarum solennijs, causam risus instanter adstantes sibi exponi petunt. Ille, vt erat mire simplicitatis, simpliciter quaerentibus, simpliciter omnia confiteretur, dicens: Couenit Danis cum rege suo antiquum facinus iterare, & quam nobis propitia diuinitas largita est, infestare quietem. In percussione, quidem nostra, qua castigans castigauit nos Dominus, ignorantes Dei iustitiam, & suam extollentes virtutem, dixerunt: Manus nostra excelsa, & non Dominus fecit haec omnia. Quia verò Deus patribus nostris iratus, Danorum nos tradidit potestati, suis id viribus tribuentes, facile hoc ipsum & nunc fieri posse arbitrantur: nescientes quia qui percutit, ipse & sanat: & qui mortificat, ipse & viuificat: & qui ducit ad inferos, ipse & reducit. Igitur rex Daciae, coacto in vnum exercitu, hodierna die ventis pro voto flantibus naues parari praecipit. Iam naues velis, & vela ventis fuerant committenda: & rex iniquus ob nimiam superbiam quasi semetipsum non sustinens, dum de scapha in nauem conscendere vellet, pede lapsus inter vtranque, in mare corruit: & statim abyssus vallauit eum, & pelagus cooperuit caput eius: Sicque morte sua vtrunque populum, Danorum scilicet & Anglorum, a peccato pariter & periculo liberauit. Et spero in Domino Deo meo & in dulcissima matre eius, quod temporibus meis nullum habebit conatus eorum effectum. Haec sunt, quae Christo reuelante cognoui, & vidi, & risi, & gauisus sum. Risum enim mihi fecit Dominus, & quicumque audierit, corridebit mihi. Norantur tempus & hora: mittuntur nuncij in Daciam, & omnia quae beatissimo regi caelitibus nunciata fuerant, vera & eadem hora accidisse reperta sunt.

Succedentibus itaque prosperis, rex voti sui nequaquam oblitus, recogitans quanta sibi fecerit Dominus, qui ditauit egenum, sublimauit humilem, inglorium coronauit, parat reddere vota sua, parat sumptus, parat donaria. Vocatis autem regni proceribus, habuit cum eis de statu regni, vel de sua peregrinatione sermonem, dicens: Non excidit vobis, quomodo irruentibus in hereditatem nostram Barbaris, facti sumus opprobrium vicinis nostris, subsannatio & illusio his, qui in circuitu nostro sunt. Alijs nanque interfecistis, alijs fugatis, alijs iugo ignominiosae seruitutis oppressis, nihil ferè honoris, nihil gloriae nostro generi reliquerunt. Tandem defuncto patre meo, peremptis fratribus, actis in exilium nepotibus, & cum hostibus nostris in omnibus fortuna faueret, mihi profecto nihil spei superesse videbatur. Ego verò contra spem in spem credens, & Domini mei misericordiae me totum dedens, peregrinationem meam ad sanctorum Apostolorum limina voui, & deinceps diuinę me protectioni dispositionique commisi. Ille autem respexit in orationem meam, & non spreuit precem meam, & abstulit opprobrium meum, & restituit me in regnum patris mei. Insuper cumulatam diuitijs auxit gloria, donis caelestibus illustrauit. Ipse sine sanguine rebelles subegit, hostes subuertit, & omnia nostra amabili quadam pace composuit. Absit vt tot & tantis eius beneficijs inueniamur ingrati: quin potius de manu inimicorum nostrorum liberati, seruiamus illi in iustitia & veritate, faciamusque quod ait propheta: Vo-

ucte

Visio S. Eduardi de Danorum regis interitu.
 Deut. 32.
 Deut. 32.
 1. Reg. 2.

Oratio regis Eduardi ad proceres

Psal. 75.

uete & reddite Domino Deo vestro. Decernite ergò mecum, quomodo me peregrinante, regnum subsistat Anglorum: qua lege, qua pace, qua iustitia, quo iudice omnia disponantur: quis castra, vrbes, priuata & publica negocia procuret. Erit autem vnus omnium custos & protector Deus, & pacem quam dedit, ipse seruabit, nobiscum proficiscens, & remanens: qui & vos custodiat, & me reducat. Tunc omnes in communi vociferantes ad regem, se non deferendos, se non exponendos gladijs, patriam hostibus non prodendam, nec pro vno, vt putabatur, bono tot admittenda pericula allegabant. Tunc rex eorum vocibus & precibus vrgeri se sentiens, diu in animo fluctuabat: quia & voto supersedere periculosum, & tantorum precibus fletibusq; non cedere, inhumanum arbitrabatur. Tandem peregrinationem differens, expectabat donec Apostolico fultus consilio, aut votum redimeret, aut impleret.

Consulte de voto summum Pontificem.

Demum Pontifex summus, consideratis premissis & diligenter discussis, regi epistolam subscripta continentem transmisit. Leo Episcopus seruus seruorum Dei, dilecto filio suo Eduardo Anglorum regi, salutem & Apostolicam benedictionem. Quoniam voluntatem tuam laudabilem & Deo gratam cognouimus, gratias agimus ei, per quem reges regnant, & principes iusta decernunt. Sed quia propè est Dominus in omni loco omnibus inuocantibus eum in veritate, & sancti Apostoli cum suo capite coniuncti, vnus spiritus sunt, & pias preces aequaliter audiunt: & quia constat periclitari Anglicam regionem ex tua discessione, qui frano iustitię seditiosos eius motus cohibes: ex autoritate Dei & sanctorum Apostolorum absoluimus te à peccato illius voti, pro quo offensam Dei times, & ab omnibus negligentijs & iniquitatibus tuis, ea potestate vsi, qua Dominus in beato Petro concessit nobis, dicens: Quaecunque solueris super terram, soluta erunt & in caelis. Deinde precipimus tibi sub nomine sanctę obedientię & pœnitentię, vt expēsas, quas ad iter istud paraueras, pauperibus eroges, & cœnobium monachorum in honore sancti Petri Apostolorum principis aut nouum constituas, aut vetustum emendes & augeas, & sufficientiam victualium fratribus de tuis redditibus constituas: quatenus dum illi assidue inibi Deum laudauerint, & sanctis augeatur gloria, & tibi indulgentia. Cui loco quicquid cōtuleris, vel collarum est, vel conferetur, vt ratum sit, Apostolica autoritate precipimus, & vt semper habitatio monachorum sit, & nulli laicę personę nisi regi subdatur: & quaecunque priuilegia ibi constituitur volueris ad honorem Dei pertinentia, concedimus & robustissima autoritate confirmamus, & in sine fractores eorum æterna maledictione damnamus.

Epistola Leonis Pontificis ad S. Eduardum.

Matt. 16.

Responsalibus autem regis & literis Pontificis oraculum caeleste concurrir. Erat enim vir quidam in Anglia, Deo dilectus & hominibus, qui in specu subterraneo multis annis inclusus, suorum erat meritum stipendijs iam vicinus. Huic Petrus Apostolus in visione noctis assistens, ait: Rex Eduardus pro voto, quo se cum adhuc exularet adstrinxerat, pro regni etiam pace pauperumque necessitate preceq; sollicitus, Romanam ecclesiam de omnibus credidit consulendam. Nouerit ergò se mea autoritate ab hac obligatione solutum, & de cœnobio ad mei nominis honorem construendo, à summo Pontifice suscepisse mandatum. Incunctanter itaq; literis Apostolicis fidem habeat, præceptis obediat, consilij acquiescat. A me enim egressus est sermo, quē sibi quondam patronū elegit, viæ comitem, gratię largitorem. Est autem mihi locus in occidentali parte Londoniæ à me electus, mihi dilectus, quē quondam mihi proprijs manibus consecraui, mea nobilitati præsentia, diuinis etiam miraculis illustraui. Thorneia nomen est loci, qui quondam ob peccata populi, Barbarorum traditus est potestati, pauperrimus ex diuite, humilis ex sublimi, ex nobili factus est contemptibilis. Hunc rex præcipiente in habitaculum monachorum suscipiat reparandū, sublimandū ædificijs, possessionibus ampliandum. Non erit ibi aliud, nisi domus Dei & porta cæli. Ibi erigenda est scala, per quam descendentes & ascendentes angeli, preces & vota hominū perferant, & deferant gratiam. Inde ascendentibus referabo ianuas paradisi, vt ex officio, quod meus mihi Dominus ac Saluator iniunxit, & ligatos absoluā, & absolutos suscipiam: & quam eis delictum occluserat, iustificatis portam patrię cęlestis aperiam. Tu aut omnia, q̄ audisti à me & didicisti, literis tradens, regi mitte, vt munere Dei duplicato, & de absolute securior, & præcepti executione deuotior, in meū autē dilectione & obsequio reperiatur propensior. His dictis, lux cum loquente disparuit. Scripsit itaq; senex omnia audita, & regi direxit. Eadem autem hora lecto Papæ rescripto, beati

Visio cuiusdam solitarij.

Obedientia regis erga Pontificem.

beati senis apices recitantur. Tūc rex lætus & alacris, pecuniam quam ad peregrinationem parauerat, pauperibus distribuit, & monasterium ædificauit.

Tempore quo rex Ethelbertus, qui regnauit in Cantia, prædicante beato Augustino fidei sacramenta suscepit, nepos eius Sebertus, qui orientalibus Anglis præfuit, fidem eodem episcopo euangelizante suscepit. Hic Londonijs, quæ regni sui caput habebatur, intra muros ecclesiã beati Pauli fabricauit, & episcopali honore, Mellitum episcopum instituens honorauit. Extra muros uero in occidentali parte, in honore beati Petri monasteriũ insigne fundauit, & multis possessionibus ditauit. Nocte autem, dedicationem eiusdem ecclesiæ præcedente, piscatori cuidam Thamenis fluuij, qui idem monasteriũ præterfluit, vltiori ripa in habitu peregrino beatus Petrus apparens, promissa mercede, transponi se ab eodẽ & petijt, & promeruit. Egressus autem de nauicula, ecclesiam, piscatore cernente, ingreditur. Et ecce subito lux cælestis emicuit, miroque splendore illustrans omnia, noctem conuertit in diem. Adfuit cum Apostolo multitudo ciuium superiorum ingredientium, melodiaque cælestis insonuit, indicibilis odoris fragrantia nares perfundebat. Peractis autem omnibus, quæ ad ecclesiæ dedicationem spectant, solennijs, redit ad piscatorem piscium piscator egregius hominum. Quem dum diuini luminis fulgore perterritum, & alienatũ penè sensibus reperisset, blanda consolatione reddit hominem sibi, animum rationi. Ingredientes cymbam simul vterque piscator, ait Petrus: Nunquid pulmẽtarium non habes? Et ille, Inconsultã, inquit, lucis perfusione stupidus, & expectatione tuã detẽtus, nihil cepi, sed promissã à te mercedem securus expectaui. Ad hæc Apostolus ait: Laxa nunc retia in capturam. Paruit imperanti piscator, & mox impleuit rete piscium maxima multitudo. Omnes erant eiusdem generis pisces, præter vnum mirã enormitatis efociũ. Quibus ad ripam extractis, dixit Apostolus: Hunc qui præ cæteris precio & magnitudine præcellit, Mellito ex mea parte defer piscem episcopo. Pro nautica uero mercede, cetera tibi tolle.

Huius generis copia abundabis in vita tua, & longo tempore post te progenies tua: tantũ nẽ vltra piscari audeatis in celebritate Dominica. Ego sum Petrus, qui loquor tecum, qui cum meis conciuibus constructam in meo nomine Basilicam dedicaui, episcopalemque benedictionem meã sanctificationis auctoritate præueni. Dic ergo pontifici, quẽ vidisti & audisti: tuoq; sermoni signa parietibus impressã testimonium perhibebunt. Superfedeat igitur dedicatione: suppleat, quod omisimus, Dominici corporis & sanguinis sacrosancta mysteria: populumq; sermone erudiens, notificet omnibus hunc locum me crebro visitaturum, hinc me fidelium votis & precibus affuturum: sobriè uero, piè & iuste in hoc seculo viuẽtibus cæli ianuam reseraturum. His dictis, conuictum ab oculis eius disparuit. Manẽ autem factõ, episcopo Mellito ad dedicandam ecclesiam procedenti, cum pisce piscator occurrit, & omnia quẽ sibi mandata fuerant, pandit. Stupet antistes, reseratisque ecclesiæ valuis, videt pauimentum vtriusq; alphabeti inscriptione signatum, parietem bis senis in locis sanctificationis oleo linitum, totidem cereorum reliquias duodenis crucibus inherere, & quasi recenti resperione adhuc cuncta madescere. Quod videns episcopus, vnã cum populo Deum benedicebat, & illi gratias referebat. Dat fidem miraculo piscatoris illius tota successio, quẽ sicut à patre acceperat, totius emolumẽti, quod ars illa deinceps ei conferret, beato Petro eiq; seruiẽtibus decimas offerebat. Vnus tamen semel fraudem ausus inferre, mox tandiũ artis caruit beneficio, donẽ confessus reatum, & ablatum restitueret, & promitteret correctionem.

Hæc cum sanctus Eduardus relatione ac scriptis veterum didicisset, ad monasterium illud ædificijs, possessionibus & dignitatibus altiũ extollendum exarsit animus eius, & pro priuilegijs illius loci cæterisq; causis, nuncios Romam transmisit, talem epistolam Papæ deferẽtes: Summo vniuersalis ecclesiæ patri Nicolao, Eduardus gratia Dei Anglorum rex, debitã & subiectionem & obedientiam. Glorificamus Deum, quia curam habet suę electę Ecclesię, quoniam in loco boni prædecessoris vos optimum successorem constituit. Quapropter iustum iudicamus, apud vos velut ad solidam petram acuẽre & probare omnes bonas actiones nostras, & vestrã notitiam atq; societatem in bono habere: quatenus eas donationes & priuilegia, quẽ obtinuimus apud prædecessorem vestrum, renouetis & angeatis nobis, videlicet vt quod ille iniunxerat nobis

Mellitius
Lodonien-
sis
episcopus.

S. Petrus de-
dicat tem-
plũ, in ip-
sius
honore ex-
structum.

Fraus pisco-
toris diuini
tũs punitur.

Epistola S.
Eduardi ad
Nicolauum
Papam.

bis sub nomine obedientiæ & pœnitentiæ propter votum, quòd voueram ire Romam, & in remissionem omnium peccatorum meorum, construere cœnobium monachorum in honore apostoli Petri, ratum faciatis, & priuilegia possessionū & dignitatum eiusdem loci confirmetis, renouetis, & decernatis. Ego quoquē pro modulo meo augeo & confirmo donationes & consuetudines pecuniarū, quas habet sanctus Petrus in Anglia: & ipsas pecunias collectas cum regalibus donis mitto vobis, vt oretis pro me, & pro pace regni mei, & continuam ac solennem memoriā instituat is totius gentis Angliæ coram corporibus sanctorum Apostolorum.

Eccē vt sanctus rex libenter persoluit Romano Pontifici quod debet.

Referipit autem ei Papa in hunc modum: Nicolaus episcopus seruus seruorū Dei, gloriosissimo ac pijsimo, omniq̄e honore dignissimo, speciali quoquē filio nostro Eduardo Anglorum regi, visitationem omnimodam, salutem mellifluam, & benedictionem Apostolicam. Omnipotenti Deo referimus grates, qui vestram prudentissimam excellentiam in omnibus ornauit & decorauit, erga beatum Petrum Apostolorum principem, & nobiscum habere dilectionem, & in omnibus Apostolicis consentire censuris. Literas igitur vestræ nobilitati transmittimus, & per eas sanctorum Apostolorum societatem & nostram vobis damus, orantes misericordiam illius, qui est Dominus omnium, & rex super omnia solus, vt ipse vos participem faciat ex omnibus, si qua sunt coram Deo, bonis operibus nostris, & fratres nos, ac socios, in sua dilectione constituat in omni tempore ampliùs, ac non minorem partem obsequij nostri vobis in suo regno reconfignet, quàm nobismetipsis prouenire optamus. Erimus etiam decip̄s pro vobis sine dubio orantes assidue, vt ipse Deus subijciat hostes & inimicos, qui contra vos voluerint insurgere: & confirmet vos in paterno folio & propria hereditate, ac beatus Petrus sit vobis custos & adiutor in omni tribulatione. Renouamus ergò, & confirmamus, ac augemus vobis priuilegia vestra, scilicet vt absolutus sitis ab illo voto quod timebatis, & ab omnibus alijs peccatis & iniquitatibus vestris auctoritate illius, qui me, licet indignum, suæ sanctæ præesse voluit Ecclesia.

Literæ Nicolai Papæ ad Eduardum regem.

Præterea illi loco, quem sub nomine sanctæ pœnitentiæ construendum & meliorandum suscepistis, quoniam, vt fertur, primam antiquitū consecrationem à beato Petro accepit, cuius, licet indigni, Vicarij sumus, & quia regia antiquitū sedes est, ex auctoritate Dei & sanctorum Apostolorum atque huius Romanæ Sedis & nostra concedimus, permittimus, & solidissimè confirmamus, vt ampliùs in perpetuum regiæ constitutionis locus sit, atque repositorium regaliū insignium, & habitatio perpetua monachorum, qui nulli omnino personæ nisi regi subdantur, habeantq̄e potestatem secundum regulam sancti Benedicti per successiones eligere ex se idoneos abbates, neque introducat per violentiam extranea persona, nisi quam concurs congregatio esse præelegerit. Absoluimus etiam eum locum ab omni seruitio & dominatione episcopali, vt nullus episcopus illuc introeat ordinaturus aut præcepturus aliquid, nisi ex petitione & consensu Abbatis & monachorum. Et habeat idem locus liberum precinctum, id est, ambitum & cœmeterium mortuorum circa se, absq̄e episcopali vel cuiuslibet respectu, vel exactione: & omnia, quæ ad libertatem & exaltationem illius loci ad honorem Dei pertinentia, per nostram auctoritatem accedere possunt, hilari & promptissima voluntate concedimus. Possessiones autem, quas antiqui reges, seu quicumque alij homines, vos quoquē & vestri barones ad eundem locum contulistis, & chartas, quæ ex eis factæ sunt, diuina & nostra auctoritate roboramus, & ratas ac stabiles esse decernimus, & infractores earum, vel inuasores, aut diminutores, aut dispersores, venditores etiam, æterna maledictione cum Iuda proditore damnamus, vt in beata non habeant partem resurrectione, sed à beato Petro Apostolo se iudicandos sciant, quando sedebit cum suis coapostolis, iudicans duodecim tribus Israël. Vobis vero & posteris vestris regibus committimus aduocationem & tuitionem eiusdem loci, & omnium totius Angliæ ecclesiarum, vt vice nostra cum consilio episcoporum & abbatum constituatis vbiquē quæ iusta sunt, scientes pro hoc vos recepturos dignam mercedem ab eo, cuius regnum & imperium non desinet, nec minuetur in seculum.

Confirmatio Priuilegiorum Vestrarum Monasterij.

Exemptio eiusdem Monasterij.

Matt. 19.

Sanctus autem Eduardus tributum illud grauissimum, quod tempore patris sui clausi Danicę pendebatur, & postmodū fisco regio inferebatur, regia liberalitate remisit, & ab hoc onere importabili in perpetuum Angliam absoluit. Cùm enim collecta illa pe-

Eduardus remisit tributum Danicum sub peccatis suis.

pecunia ante illum delata esset, diabolus super cumulum sedentem & ludentem vidit, & ne amplius exigere, præcepit. Cum in palatio iuxta ecclesiam beati Petri rex aliquando moraretur, superuenit quidam vir mirabilis, Hybernicus genere, pedis vtriusque priuatus officio: (Nerui enim in poplite contracti, ad posteriores corporis partes crura retorserant, tali natibus inhæserant, immersi que carnibus pedum articuli, à lumbis eius & deorsum corpus omne peruerterant. Porrectis ad terram manibus, & scammis suppositis repēbat, & factus sibi metipso grauis, trahebat se post se.) Hic videns regis cubicularium, ait ad eum: Hugoline, non me respicies, nec misereberis, nec mouebit te mea tanta calamitas? Et ille: Quid me vis facere? Cui pauper: Sexiès, inquit, Apostolorum limina repens (vt cernis) visitauit, & sanitatem necdum promerui. Quam tamen mihi Apostolorum princeps non negauit, sed disulit, socium in hoc miraculo habere volens Eduardum, quem sibi nouit in omnibus esse deuotum. Ab ipso enim Apostolo in mandatis accepi regem adire, vt me suo sacro subuectum dorso ad ecclesiam eius, quæ palatio vicina est, perferat, recepturum, si id fecerit, membrorum meorum integram sanitatem. Hæc ubi nunciata sunt regi, gratias agit Deo, & citatus mox æger, accessit. Rex verò, vt spiritalis ille asinus fortis, accubans in terminis, supposuit humeros suos ad portandum. Pendet de humero tanti principis plenus sordibus pauper, squalidis manibus, brachijsque squamosis regium illud pedus collumque complectitur. Interea ex assistentibus ridebant nonnulli, alij à paupere regem delusum iocabantur; alij simplicitatem iusti, fatuitatem iudicabant. Cum itaq; rex paululum processisset, subito nerui extenduntur, rigantur ossa, carnes marcidæ recalescunt, emergunt à carne articuli, pedes à natibus soluuntur. Distendit homo crura, poplite iam flexibili, & sanie cum sanguine profuente, vestis regia ornatur potiùs, quàm fœdatur. Iam tunc satis esse clamant omnes, sanatum languidum, onus ob sordes vlcera deponendum. Ille verò memor præcepti quod susceperat, Syrenarum cantus obturata aure pertransijt: ingressusque ecclesiam, ante sanctum altare holocaustum, quod detulerat, Deo ac beato Petro resignat, incolumemque dimisit. Suscepto autem à rege itineris viatico, acturus gratias Deo & sancto Petro, Romam profectus est.

In monasterio autem beati Petri ante altare sanctæ Trinitatis, Missarum solennijs sanctus rex vice quadam cum comite Leofrico assistebat. Et ecce speciosus ille forma præ filijs hominum CHRISTVS IESVS in ara consistens, oculis vtriusque visibiliter corporalis apparuit, sacraque dextera super regem extensa, signum sanctæ crucis eum benedicendo depinxit. At rex, demisso capite, diuinæ maiestatis adorabat præsentiam. Comes verò quid in animo regis ageretur ignorans, volensque regem tantæ visionis esse participem, coepit velle ad ipsum vsq; procedere. Verùm rex quid in mente comitis voluebat, intelligens: Sta, inquit, Leofrice, sta: quod vides, video & ego. Post Missam verò dixit rex ad comitem: Per eius, quem vidimus, maiestatem mi Leofrice te obtestor, ne, quoad usque vixerimus, sermo iste proferatur in publicum, ne vel nos in perniciem nostram ob fauorem vulgi pulset elatio, vel fidem derogat dictis infidelium æmulatio.

Sub faucibus autem quasi glandes mulieri cuidam succreuerant, que totam faciem deformi tumore fœdantes, putrefactis sub cute humoribus, sanguinem in sanie verterant. indè nati vermes, odorem teterrimum exhalabant. Iubetur tandè in somnis adire palatium, & ex Regis manibus sperare remedium: quibus si lota, si tacta, si signata foret, meritis eius reciperet sanitatem. Cum autem venisset ad Regem, & oraculum exposuisset, ille nec sordes cauit, nec fœtorem exhorruit: sed loca tumentia manibus contrectans, & aqua lauans, signum sanctæ Crucis impressit. Et subito rupta cute, cum sanie vermes ebulliunt, recedit tumor, & dolor omnis abscessit.

Cæcus quidam docetur oraculo, lumen amissum sancti Regis meritis se adepturum, si lympha, qua manus ablueret, ipse faciem perfudisset. Cumque id cubiculario, & ille regi retulisset, obstupuit ille plurimum indignatus: illud phantasmatis hominem, nihil tale de peccatore sperandum, Apostolicè id esse virtutis, nec fidem somnijs adhibendam asseruit. Aqua manus lauit, & ad ecclesiam processit. Cubicularius autem cæco receptam in pelui aquam illam tradit, cum qua oculos & faciem lauans, visum confestim percipere meruit. Cuius quidam Lincolnensis cæcitate percussus, ad palatium Regis veniens, aqua lotionis manuum eius, faciem & oculos lauat: mox tenebris diurnis

Gen. 49.
Nota tanti
regis humi-
litate.

Hic Leofricus
cum quida
summo pere-
grinante
prædicant,
q; cum con-
iuge Goth-
gina sanctæ
vixerit, &
multorum
cœnobiorū
fundator
fuerit.

Curat san-
cti rex mor-
bidam mu-
lierem.

Cæcus sa-
natur aqua,
qua rex se
lauerat.

Item alius.

urnis optata lux succedit. Quidam cæcus regem adire & visum ab eo percipere monitus, cubiculario, & ille rem regi pandit. Cui rex: Veniat, inquit. Quis ego sum qui contrister, & non potius exultem, si meis manibus, licet indignis, promissum beneficium homini illi pietas diuina contulerit? Vocatus est autem vir, & à rege tactus & signatus, & inter manus eius ab oculis vtriusque; vbertim sanguis effluxit, pupillas serena. uit, & tumorem palpebrarum deposuit. Et dixit homo ille: Video te, domine mi rex, & facies tua tanquam facies angeli, stantis ante me. Alia autem vice duo cæci, cum vno monoculo, aqua lotionis manuum sancti perfusi, visum percipere meruerunt.

Item alius.

Item duo alij, & iuse vnus.

Sedebat aliquandò rex ad mensam, & à latere eius comes Goduinus. Huius duo filij adhuc pueri, Haraldus & Toftius, ludebant coram eis: cumque vnus ex illis amariùs, quam expetebat ludi suauitas, insurrexisset in alterum, ludum vertunt in pugnam. Et ecce Haraldus vehementius in fratrem irruens, capillis eius vtranque manum inserit, prostratumque, nisi citius eriperetur, virtute superior suffocasset. Tunc rex versus ad ducem, ait: Nihil aliud, ô Goduine, nisi simplicem in his vel ludum puerorum, vel pugnam contemplaris? Et ille: Nihil aliud, domine mi. Tunc rex dixit: Longè aliud mea mihi mens loquitur, & his quid futurum sit pueris, per hoc mihi bellum reuelatur. Emenfis quippe puerilibus annis, cum in virum vterque profecerit, tandem aduersus inuicem liuor vtranque aduret. Et primum circunventione insidijsque priuatis quasi ludere videbuntur: ad vltimum fortior infirmiore proferibet, rebellantem prosternet, & prioris mortem post modicum sequens alterius calamitas expiabit. Quæ omnia sic completa, tota Anglia teste, probatur. Nam Toftius ab Haraldo fugatus, cum paulò post in regnum successisset Eduardo Haraldus, vnà cum rege Noruuegiæ Toftius prosternitur, & totus ferè exercitus deletur. Eodem anno Haraldus ipse regno spoliatus Anglorum, aut miserè occubuit, aut, vt quidam putant, poenitentia tantum seruatus, euasit.

Pugna filiorum Goduini quid portendit.

Goduinus cum in mensa regi assideret, vnus ministrorum in obicem aliquem vno pede immoderatus impingens, penè lapsus incurrit. Quem tamen pes alius recto gressu procedens, iterum in statum suum nihil iniurie passum erexit. De hoc euentu pluribus inter se loquentibus, & quòd pes pedi subuenerit gratulantibus, comes quasi ludendo intulit: Sic est frater fratrem adiuuans, & alter alteri in necessitate subueniens. Et ait rex ad ducem: Hoc meus mihi fecisset, si Goduinus hoc permisisset. Ad hanc vocem Goduinus expauit, & tristem præferens vultum, ait: Scio ego, Rex, scio: adhuc de morte fratris tui tuus me accusat animus, nec eis æstimas discredendum, qui me vel eius, vel tuum vocant proditorem. Sed secretorum omnium conscius Deus iudicet, & sic buccellam hanc, quam manu teneo, guttur meum faciat pertransire, & me seruet illæsum, sicut nec tuæ proditiõnis reus, nec de fratris tui nece mihi conscius existo. Cumque vir beatus buccellam manu benedicens signasset, miser ille eam ori inferens, vsque in medium gutturis pertraxit. Tentat interius trahere, nec valet: tentat emittere, sed firmius hesit. Mox meatus, quibus ducebatur spiritus, obcluditur, vertuntur oculi, brachia rigescunt. Intuetur infeliciter morientem rex, & vltionem in eum sentiens processisse Diuinam, adstantes alloquitur, dicens: Extrahite canem istum. Et factum est ira. Hic Goduinus simplicitate regis abutens, multa in regno contra iustitiam & Deum faciebat. Cunctos ferè regis cognatos & amicos, quos de Nortmannia adduxerat, fraude sua, dolo & circunventione de patria exturbabat, credens sibi cuncta processura pro voto, si rex amicis nudatus, suis tantum consilijs vteretur. At rex cuncta dissimulans, diuinis vacabat obsequijs, vltionemque Dei sibi futuram multis prædixit. Aliquando etiam ipsi Goduino id ipsum non tacuit.

Vltio diuina Goduini proditorem extinguit.

Goduini flagitia.

In die Dominicæ resurrectionis, cum rex ad mensam sederet, arctius solito se collegit ad se: & ponens præ oculis Deum, omnia ista mundana arbitrabatur vt stercora. Et ecce subito vultus eius plus solito serenabatur, interiorque lætitia labia soluebat in risum: rursumque solita grauitate resumpta, obscuriorem faciem præferbat. Mirabantur qui adstant: nemo tamen audebat eum interrogare, quid accidisset. Mensis tandem sublatis, secutus est ad thalamum regem dux Haraldus, cum vno episcopo & abbate vno: simulque regem super hoc sermone conueniunt. Tunc ille ait: Quantum se quisque subtraxerit vanis, tantum veris arctius adhærebit. Ecce enim ego inter fecundos calices, & pingua fercula, ac radiantis metalli splendorem recordatus sum Domini

Visio mirabilis S. Eduardi de septem dormientibus.

ni Dei mei, & effudi in me animam meam: dilatatoque mentis sinu, oculus interior spiritali perfusus lumine, radios profectò vsque ad illam Ephesorum ciuitatem mira celeritate porrexit, & vsque in montem Celion progressus, sanctorum quidem Septem Dormientium, quiescentium in spelunca, proprietatem vultuum, necnò membrorum quantitatem, ac qualitatem vestium expressione manifestissima contemplatus est. Hæc dum, interiorem risu significante lætitiã, corde luminoso conspicerem, subitò, me cernente, à latere dextro, super quod multis quieuerant annis, in sinistram se latus virtute diuina vertentes, dirum mortalibus omen hac laterum suorum mutatione signarunt. Exhinc enim surget gens contra gentem, & regnum aduersus regnũ, & erunt pestilentia & fames, & terramotus magni per loca. His enim septuaginta annis (tantum enim tempus in sinistro latere repaufabũ) visitabit Dominus iniquitatem plebis suæ, tradens eos in manus gentium, vt dominentur eis, qui oderunt illos. Inimici nanque nominis Christi insurgent in Christianos, serui dominis rebellabunt, reges insidiabuntur regibus, & principibus principes, & in omnibus finibus terræ vltoriniuriæ Christi mucro desæuiet. Et exposuit eis rex vitam illorum, & nomina, & passionem, & dormitionis modum. Quibus auditis, inito consilio, vt fidem posteris facerent, ad explorandam sermonis veritatem, dux militem, clericum pontifex, abbas monachum cum literis regijs ad Imperatorem Constantinopolitanum direxerunt. Qui omnia vera reperientes, incolumes ad regem regressi sunt.

S. Eduardi
prophetia.

Amor eius
erga S. Ioã.
nem Aposto-
lum.

Sanctus Eduardus nulli petenti in nomine sancti Ioannis Euangelistæ aliquid denegabat: hunc enim post Apostolorum principem arctius diligebat. Vndè contigit, quòd quidam peregrinus, absente camerario, in nomine sancti Ioannis Euangelistæ impetunè à rege cleemosynam postularet. Cui rex preciosum annulum, cum nil aliud in promptu haberet, dedit. Accidit post hæc, duos Anglicos ad adorandum Saluatoris sepulcrum Hierosolymam proficisci. Qui die quadam à publica strata declinantes, deuia quæque sectati sunt: & Sole ruẽte, nox obscura adducta est. Et cum nescirent quid agerent, quò se verterent, apparuit eis senex quidam venerandus, qui eos ad ciuitatem reduxit. Susceptis autem hospitio, mensa paratur: lautissimeque resecti, dant membra quieti. Manè autem factò, egressis illis de ciuitate, ait senex: Viri fratres, cum summa prosperitate vos repatriaturos non dubitatis: quoniam prosperum iter faciet vobis Deus, & ego ob amorem regis vestri, in omni via firmabo super vos oculos meos. Ego enim sum Apostolus Christi Ioannes, qui regem vestrum ob meritum castitatis summa dilectione complector. Hunc ergò annulum, quem mihi in habitu peregrino apparenti tribuit, reportate, denunciante ei obitus sui infare diem: quem infra sex menses visitans visitabo, vt mecum sequatur agnum quocunquẽ ierit. His dictis, disparuit: & illi ad patriam prosperè redeuntes, quæ viderant & audierant, regi seriatim retulerunt.

Castitas re-
gis q̄ chara
Apostolo.

Ecstasis S.
Eduardi.

Cum autem rex infirmitate graui detineretur, in mentis raptus excessum, biduò ferè iacebat exanimis. Tandem quasi de graui somno euigilans, aperuit oculos, & sedit, & assumpta parabola, ait: Cum adolefens in Nortmannia exularem, grata mihi semper extitit bonorum amicitia: & quicumque sacre religionis meliores videbantur, hi mihi cæteris erant familiariores. Inter quos, duos monachos speciali quadam mihi deuinxerant charitate conuersationis honestas, vitæ sanctitas, suauitas morum, verborum affabilitas. Hos frequentius visitabam: quàm dulcia faucibus meis eloquia eorum. Hos ante plurimos annos translatos ad cælum, vidi mihi paulò antè in somnis assistere: quid genti meæ post obitum meum sit futurum, ex Dei mandato mihi referentes.

Vaticiniũ
de cladibus
futuris Ang-
liæ.

Impleram dicunt Anglorum nequitiam, & iniquitas consummata iram prouocat, accelerat vindictam. Sacerdotes preuaricati sunt pactum Domini: polluto pectore & manibus inquinatis sancta contrectant. Et hi non pastores, sed mercenarij, exponunt lupis oves, non protegunt: lac & lanam querunt, nõ oves: vt detrusos ad inferos mors & pastores depascant, & oves. Sed & principes terre infideles, socij furum, predones patriæ: quibus nec Deus timori est, nec lex honori: quibus veritas oneri, ius contemptui, crudelitas delectationi. Itaque nec prelati iustitiam, nec seruant subditi disciplinam. Et ecce Dominus gladium suum vibrabit, arcum suum tetendit, & parauit illum. Ostendit deinceps populo huic iram & indignationem, immisiones insuper per angelos ma-

los,

los, quibus traditi sunt anno vno & die vno, igne simul & gladio puniendi. Ego verò ob intentatam meæ genti calamitatem dolens atque suspirans, dixi: O cælestium secretorum conscij, si conuersi egerint pœnitentiam, nunquid non ignoscet Deus, & relinquet post se benedictionem? Pœnitentia certè prolata Dei ore in Niniuitas suspendit sententiam: quæ etiam imminet impijssimo Achab, debitam distulit ultionem. Suadebo igitur genti meæ, vt pœniteant de præteritis, & caueant de futuris: & fortè miseretur Deus, vt non inducat super eos malum hoc grande: sed qui punire præparauit auersos, recipiat in gratiam solita pietate conuersos.

Ionę 3.
3. Reg. 21.

Nequaquàm iniquiunt, hoc erit: quoniam induratum est cor populi huius, & excæcati oculi, & aures aggrauatæ, vt nec audiant corripientem, nec intelligant commonentem, nec terreantur minis, nec beneficijs prouocentur. His eorum verbis dum mihi maior accresceret sollicitudo, dixi: Num ita in perpetuum irascetur Deus, & non apponet vt complacitior sit adhuc? Quando ergò tot tristibus lata succedent, aut tot aduersa qualis consolatio temperabit? Quale sperandum est in his malis remedium, vt sic ut illinc terret & contristat futura correptio, ita hinc aliquantulum mulceat diuinæ miserationis promissio? Ad hæc sancti tale mihi problema proponunt: Arbor quælibet viridis à suo trunco decisa, ad trium iugerum spatium à radice propria separetur. Quæ cum nulla hominis manu cogente, nulla urgente necessitate, ad suum reuerfa truncum, in antiquam radicem se se receperit, resumptoque succo rursùm floruerit & fructum fecerit, tunc sperandum est aliquod in hac tribulatione solatium, & de ea, quam prædiximus, aduersitate remedium. Hęc cum dixissent, ipsi cælo, vobis ego reditus sum. Assidebant narranti visionem regina, Robertus sacri palatij custos, Dux Haraldus, Stigandus, & qui ascendit cubile patris sui, & maculauit fratrum eius, uiuente adhuc archiepiscopo Roberto, cathedram Cantuariensem inuadens. Ob hoc à summo pontifice suspensus, paulò post crepuit, & effusa sunt viscera eius. Hic ad vocem narrantis obduruit, nec terretur oraculo, nec fidem habuit prophetati: sed potius regem senio confectum delirare submurmurans, ridere máluit quàm lugere. Cæteri verò, quibus mens sanior erat, flebant vbertim & suspirabāt, qui nihil secus quàm ipse dixerat, aut à sacerdotibus, aut à principibus fieri non ignorabant.

Psal. 76.

Obscura diuina in Anglos clementia significatio.

Pœna inuasoris alienæ sedis.

Quidam enim præmissam similitudinem dicunt regem pro impossibili statuisset, illi maxime, qui totam Anglorum nobilitatem sic deperisset lugebant, vt ex ea gente nec rex, nec episcopus, nec abbas, nec princeps quilibet vix in Anglia cerneretur. Mihi sanè alia mens est, consideranti sanctissimum virum Dunstanum, & ipsam calamitatem prædixisse, & consolationem nihilominus promississe. Potest proinde sic non inconuenienter exponi: Arbor hæc regnum Anglorum significat, decorum gloria, delicijs diuitijsque fœcundum, excellentia regie dignitatis sublime. Radix, ex qua totus honor iste processit, regium semen fuit, quod ab Alfrido, qui primus Anglorum à summo Pontifice vnctus & consecratus fuerat in regem, recta successionis linea vsque ad sanctum Eduardum descendit. Abscissa est arbor de trunco, quando regnum à genere regali diuisum, ad aliud semen translatum est. Ad spatium trium iugerum hæc facta est separatio: quia in trium temporibus regum, nulla fuit nouis cum antiquo semine regali communio. Haraldus enim successit Eduardo, Vuilhelmus Haraldus, Vuilhelmus iunior priori Vuilhelmo. Accessit ad radicem, quando rex Henricus, in quem totum regium decus transfusus est, nulla necessitate cogente, nulla spe lucri urgente, sed ex infuso ei amoris affectu, abnepem Eduardi Mathildam duxit vxorem, semen regium Nortmannorum & Anglorum coniungens, & interueniente opere coniugali, de duobus vnum faciens. Floruit sanè arbor, quando de vtroque semine Imperatrix Mathilda processit. Tunc verò fructum fecit, quando de ipsa Henricus exorians, quasi lapis angularis vtrunque populum copulauit. Habet nunc certè de genere Anglorum Anglia regem, habet de eadem gente episcopos & abbates, principes & milites, ex vtriusque seminis coniunctione procreatos. Si autem alicui hæc displicuerit expositio, aut ipse aliter exponat, aut aliud tempus, quo hæc expleantur, expectet.

Visionis regie interpretatio.

Sciens itaque rex, quia appropinquauit hora eius, vt transiret de hoc mundo, suum transitum mox in circuitu propalari iussit, nè mortis sue agnitione dilata, orationum quoque suffragia differrentur. Sicque senex, & plenus dierum ac bonorum operum, naigravit ad Dominum. Obijt autem anno Domini millesimo sexagesimo.

De obitu S. Eduardi regis.

sexto, cùm regnasset vigintitribus annis, mensibus sex, & diebus vigintiseptem, pridè Nonas Ianuarij: cum quo tota pariter Anglorum felicitas ruit, periit libertas, vigor omnis interijt.

Ad eius sepulcrum contractus factus natur.

Contractus quidam ad sepulcrum eius veniens, membrorum sanitatem deuotis lachrymis & precibus postulabat. Et ecce vis quædam occulta subito neruos extendit, in naturalem statum crura pedesque retorquet, euulsisque à carne articulis, sanguis profluit, paulatimque succo resumpto, arida prius ossa pristinum robur recipiunt.

Item sex cæci.

Sex quoque cæci, vnum monoculum secuti, ad sepulcrum regis properantes, cùm alter ab altero traheretur, & vnus præcedens oculus, viris septem ducatum præberet, sancto cum lachrymis miseriam exponunt, opem flagitant, contra diurnæ caliginis tædium, sanctissimi regis deprecantur auxilium. Nec mora, beati meritis & precibus visum oculorumque claritatem percipere meruerunt.

Haraldus occupat regnum.

Interea Haraldus filius Goduini, regnum nec iure, nec natura sibi debitum vsurpans, malum, quod Anglis secundum sancti regis oraculum Dominus præparauerat, transgressione pacti cum duce Vuilhelmo & fidei læsione, accelerauit. Vt autem attenuatis viribus facilius ab his, quos iniuste prouocauerat, hostibus vinceretur, suscitauit ei Deus à parte Aquilonis inimicos, scilicet Haraldum regem Noruegiæ, & Tostium fratrem suum, quem de Anglia expulerat ipse, quiq; tempore Regis Eduardi exulabat in Flandria. Hi cum magna classe per Humberiam Eboracum properantes, cùm exercitum Northumbrensi prælio exceperant, potiti victoria, magnam de obstantibus stragem dederunt. His Haraldo nunciatis, exercitum copiosum ex omnibus finibus Angliæ collegit.

Visio cuiusdam abbatiss.

Apparuit autem tunc sanctus Eduardus cuidam Alexi, abbati Ramesie, viro religioso, dicens: Vade, & dic Haraldo, vt homines, qui contra ius & fas regni huius fines inuadunt, aggrediatur securè. Ego enim ero dux & protector exercitus, quoniam iustitiæ gentis huius deesse non possum. Per me enim reportabit vice hac de hoste triumphum. Et nè verbis tuis fidem derogat, secretum ei sui cordis ostende, vt cùm ei, quæ nullo conscio mente voluebat, edixeris, non hæc tuæ adinventioni, sed meæ promissioni, adscribat:

Vident beati mentium arcana.

Nocte quidem præterita, cùm dolore femoris torqueretur, licet eum non parum vrgeret imminens molestia, siluit tamen, reputans apud se, si publicaret languorem, quod suis esset contemptui, & hostibus irrisioni. Verum quia nunc ab illa peste conuulsus, de meo præsumens auxilio, contra Barbaros iustum bellum suscipiat, & ab imminenti periculo suos eripiat. Quod cùm abbas Haraldo reserasset, ex caelesti promissione factus audacior, in valida manu progrediens, apud Stamfordbrig hostibus occurrat. Consertoque prælio, dux vterque prosternitur, scilicet rex Noruegiæ, & frater Haraldus Tostius, & penè totus eorum exercitus deletus est.

Corpus S. Eduardi diu mansit incorruptum.

Anno tricesimosexto post sancti Eduardi obitum, cùm corpus eius de terra eleuaretur, integrum, incorruptum & flexibile cum vestibus recentibus repertum est. Quod videns episcopus Roffensis, pilum vnum deuotionis desiderio accensus extrahere, sibi que seruare conatur. Sed ille firmiter hærens, effectum mentis episcopi & voluntatem defraudauit. Mulier quædam in festo sancti

Miraculum.

Eduardi operibus vacans, paralysis morbo correpta, ad corpus sancti deducitur, & sanitatem pristinam se recepisse lætatur. Tres viri febre quartana vexati, visitato sancti sarcophago, quasi in momento curati sunt.

139
DE CANONIZATIONE ET TRANSLATIONE

S. EDVARDI REGIS ET CONFESSORIS, EX ANTI-
quo manuscripto codice: sed quædam ante Alexandri Pontificis literas
videntur deesse, de legatione ad ipsum Pontificem missa &c.



Alexander Episcopus, seruus seruorum Dei, venerabilibus ^{Alexander 3.}
fratribus, Archiepiscopis, Episcopis, & dilectis filiis, Abba-
tibus, Prioribus, alijsq; Ecclesiarum Prælati, per Angliam
constitutis, salutem & Apostolicam benedictionem.

Illius deuotionis constantiam & fidei firmitatem, quam ^{Deuotio}
circa matrem vestram sacrosancam Romanam Ecclesiam ^{ecclesie An-}
exhibetis, diligentius attendentes, in id *positi voluntatis ^{glicane et}
adducimur, vt vos sicut charissimos fratres & speciales Ec- ^{ga Sedem}
clesiæ filios, sincera charitate in Domino diligamus, pro- ^{Apostolica}
pensius honoremus, & postulationes vestras, quatum cum
Deo possumus, libenti animo admittamus. Inde vtique fu-

it, quod super petitione, quam de Eduardo glorioso quondam rege Anglorum cano-
nizando, & in sanctorum catalogo adscribendo, tam charissimus in Christo filius nos-
ter Henricus, illustris Anglorum rex, quam vos ipsi nobis instantius porrexistis, solici-
tam cum fratribus nostris deliberationem habentes, libro miraculorum inspecto, qua-
dam in carne mortali viueret, & postquam de presenti seculo est assumptus, omni-
potens Dominus per suam misericordiam declarauit: visis etiam literis antecessoris no- ^{Innocen-}
stri, piæ recordationis Innocentij papæ, vestris quoque testimonijs inde receptis: quan- ^{tius 2.}
uis negocium tam arduum & sublime non frequenter soleat in solennibus concilijs
de more concedi, de communi tamen fratrum nostrorum consilio, iuxta votum & de-
siderium prædicti filij nostri regis ac vestrum, corpus ipsius Cōfessoris ita glorificandum
censuimus, & debitis præconijs honorandum in terris, sicut eundem Confessorem Do-
minus per suam gratiam glorificauit in celis: vnde videlicet inter sanctos Cōfessores de
cetero numeretur, qui hoc ipsum apud Deū signis meruit & virtutibus obtinere. Quia
igitur decet honestatis vestræ prudentiam eum piè colere, & toto studio venerari, quem
authoritate Apostolica venerandum vestra postulauit deuotio & colendum: vniuersi-
tatem vestram per Apostolica scripta monemus, & exhortamur in Domino, quatenus
cum ita deinceps studeatis debitis obsequijs honorare, vt ipsius intercessionibus apud
districtum iudicem mereamini veniam obtinere, & gloriosum in æterna beatitudine
premium inuenire. Datum Anagninæ, 7. Idus Februarij.

Nuncijs itaque ab Apostolica sede regressis, sæpeditus Abbas, conuocatis venera-
bilibus personis, tam episcopis quam abbatibus, in Ecclesia Vuestmonasteriensi, pri-
mo coram omnibus recitari fecit literas Apostolicæ autoritatis de beati regis cano-
nizatione: sicque vniuersis applaudentibus, assentientibus, & Deum magna voce lau-
dantibus, de glorioso Domini confessore Missa solenniter celebrata est: quam ta-
men dominus Papa primo in Ecclesia Romana fecerat per vnum de Cardinalibus ho-
norificè, sicut dignum fuerat, decantari. Sed quia causis exigentibus, rex adhuc in
transmarinis partibus agebat, iuxta mandatum ipsius & desiderium dilata est vsque
in reditum suum, & eidem seruata sacri corporis reuelatio. Decursis verò ferè duo-
rum annorum curriculis, rege à Nortmannia in Angliam iam regresso, cupiens Ab-
bas susceptum negocium ad effectum perducere, & illud sacrum corpus, quod
iam diu in terra latuerat, in eminentiori & honestiori loco collocare, cum rege
secretum & diligentem de celebranda beati Regis translatione tractatum habuit,
postulans vt bono principio manum debitæ consummationis adhiberet, præsertim
cum ex eius mandato acceperit, præsentiam ipsius huic negotio esse expe-
ctandam. Annuit rex iusta poscenti, diemque certum, iuxta quod vtrique vide-
batur opportunum, indixit. Interim verò accepto Abbas à prudentioribus viris
consilio, beati corporis glebam primo secretius inspicere decreuit, vt sic expeditius
ad solennem transire posset reuelationem. Sed quia opus hoc sanctum & dignum esse
sciebat, suam formidans indignitatem, semel & iterum accessit & tentauit: sed toties
conficia sibi mens infirmitatis suæ, manū pia quadam hēsitatione trepidantem retraxit.

At crescente timore, creuit & deuotio: crescente deuotione, adfuit confidentia cum amore, qui sapè foràs mittit timorem. Ex ipso itaq; timore confidentior effectus, & minus timidus, tempus obseruauit, quo tam secretum negocium opportunè tractaret.

Abbas cum suis reuerenter se præparat ad aperiendū sarcophagū S. Eduardi.

Quadam itaque nocte fratribus post matutinas vigilias ad strata reuersis, ianuis ecclesiæ clausis, seruientibusque laicis exclusis, remansit in ecclesia solus Abbas cum Priore, & quibusdam de fratribus ad hoc delectis, qui se ex mandato Abbatis ieiunijs & orationibus ad tam sanctum opus tractandum deuotius præparauerāt. Quibus omnibus albis indutis, & nudis pedibus, præmissa que oratione, & cum psalmis decantata litaniam ante altare, processit ad tumulum Abbas cum Priore & duobus fratribus, ceteris ante altare in lachrymis & oratione persistentibus. Cumq; lapidem, qui sarcophago superpositus fuerat, sustulissent, admotis propiùs lucernis, conspexerūt virum iacentem in vestitu deaurato, calceatum caligis purpureis & calceamentis preciosis, caput & faciem cooperta mitra rotunda, auro satis operosè intexta: barbani etiam niueam & prolixam, modicumque crispantem, super pectus deceter ordine suo iacentem. Accitis itaque fratribus, qui in oratione ante altare remanserant, & ad tam desiderabile spectaculum admissis, facta est lætitia magna cum gratiarum actione inter illos. Non tamen adhuc stetit, nec sic quieuit vehemens ille spiritus deuotionis, & ardens desiderium inspicendi, tractandi, & interiùs perferutandi thesaurum illum preciosum, quem se magnam iam ex parte vidisse gratulabantur. Apponentes itaque manus debita cum deuotione & reuerentia, vestes, capitis operimentum, tunicam & caligas pia quadam inquisitione tractabant, tentantes, si quam fortè, sicut dicebat ratio, expetebat natura, admisissent corruptionem. Et ecce omnia ea reperiunt integritatem pristinam retinuisse: ex parte ramentum obfuscatum aduertunt colorem & decorem eorum, tum ex diuturna lapidis contiguitate, tum ex puluere & cemento, quod in sarcophagi apertione introrsum ceciderat: quod tamen linteo, sicut poterant, amouentes, materiam, opus & colorem facile deprehendere potuerunt. Suppositis itaq; manibus cum reuerentia & timore, corpus illud gloriosum alij ad caput, alij ad pedes, quidam ad humeros & per medium leuantes, & super extensum tapetum in panno serico precioso inuoluētes, in cista lignea ad hoc præparata incluserunt, omnia, quæ cum eo inuenta fuerant, intus relinquentes, excepto annulo aureo, quem in digito regis inuentum, Abbas propter deuotionem retinuit, & ad huius memoriam satis prouidè reseruare decreuit.

Transferuntur sacre eius reliquie valde honorifice.

S. Eduardus in cõiugio permanfit virgo.

Adueniente itaque die, quem rex celebrandæ translationi præfixerat, omnibus paratis, quæ tantæ rei necessaria videbantur, veniens in ecclesiam cum magno procerum & illustrium virorum comitatu, primò cistam, in qua preciosus ille thesaurus cõtinebatur, recludi fecit, assistentibusque archiepiscopo Cantuariensi & episcopis quamplurimis, abbatibus quoque & alijs venerabilibus personis, præsentem illam regiæ personæ maiestatem oculis vidit, manibusque, quantum timor & reuerentia permisere, tractauit, omniaque ita se habere gauisus est, sicut ei ab Abbate primò fuerat intimatum. Facta igitur, sicut diei solennitas expetebat, processione, preciosoque incorrupti virginis corpore per claustrum monasterij regijs humeris præcipuorumque totius regni procerum manibus reuerentissimè deportato, posita est super candelabrum præclara illa lucerna in domo Domini, vt qui ingrediuntur, lumen videant, & illuminentur ab ea. Sicq; illud vas insigne castitatis, & vniuersæ virtutis domicilium in feretro precioso, quod ei ex auro & argento construi fecerat illustris rex & cõsobrinus eius, strenuus Anglorum debellator, Vuilhelmus, regijs manibus honorificè collocatum est, laudantibus cunctis voce lætabunda & benedicientibus Deum, qui in sanctis suis semper est gloriosus, & in omnibus operibus suis mirabilis.

Sub hoc Henrico 2. casus est S. Thomas Cantuariensis Archiepiscopus.

Celebrata est autem translatio ista anno ab incarnatione Domini millesimo, centesimo sexagesimotertio, 3. Idus Octobris, die Dominica, ab excellentissimo Anglorum rege Henrico, assistentibus venerabilibus viris Thoma archiepiscopo Cantuariensi, Gileberto episcopo Londoniensi, Henrico Vintoniensi, Nigello Helienfi, Roberto Lincolnensi, Vuilhelmo Noruicensi, Iacelino Salesberienfi, Vualtero Roffensi, Hilario Cestriensi, Bartholomeo Exoniensi, Richardo Cestriensi, Godefrido Episcopo sancti Asaph: & de Nortmānia episcopis, Lexoniensi Ernulpho, Ebroicensi Rotroto, Abricensi Acharo. Abbatibus, Hugone sancti Edmundi, Roberto sancti Albani, Rogero Radingensi, Gregorio Malmesberienfi. Comitibus etiam, Roberto Legercestriæ, Hugone Comite de

de Nottfule, Galfrido Comite de Essexia, Vuilhelmo Comite de Arundel, Reginaldo Comite Cornubiæ, Patritio Comite de Salesbiria, Vuilhelmo Comite de Albamara, Richardo Comite de Penbroch: & procerum, militum, cæterorumq; diuersi ordinis & officij innumera multitudine: summi Pontificatus arcem regente sanctissimo Papa Alexandro 3. huius beneficij authore pariter & largitore, anno eiusdem Papæ 4. regnante pijsimo & glorioso Anglorum rege Henrico 2. anno regni eius nono, presente & huic operi accuratissime presidente iam dicto eiusdem loci reuerendo patre Laurentio.

DE EPIPHANIA DOMINI MVLTAE EXTANT SANCTISSIMORUM PATRUM HOMILIÆ & SERMONES, QUI OB TOMI HUIUS MOLEM commodè huc adscribi non potuerunt.

VITA B. ERMENOLDI, PRIMI ABBATIS MONASTERII S. GEORGII IN BRVNENINGEN, SCRIPTA INSSU VDALRICI XVI. ABBATIS EIUSDEM MONASTERII ANNO CHRISTI 1281. STYLUM MUTAVIT F. LAUR. SVRIUS, & HISTORIAM CONTRAXIT. EST ENIM PLESIQUE LOCIS VERBOSIOR.

PRAEFATIO AVTHORIS.

EXtremis his diebus, quibus pro dolor defecit sanctus, & diminutæ sunt veritates à filijs hominum, eorū qui nos antecesserūt, sanctitatem & res p̄clare gestas literis mādare tam ratio nos impellit, quàm inuitat vtilitas. Cum enim sanctus sanctorum, à quo ceu fonte in sanctos omnes promanat, quicquid in eis est virtutis & gratiæ, in eorū puritate cognoscitur & laudatur, salutarē sui sitim & desiderium excitat in eis, qui ab eo derivatā suauitatē in sanctis eius, dum eorū legūt historias, degustant & experiuntur. Nos etiā, qui hīc manentē nō habemus ciuitatē, sed futurā inquirimus, dum eorū & cōtemplamur & sectamur vestigia, qui rā aduersantis mūdi sinistra, quàm malè blandientis dexterā cōtemnentes, via regia ingressi sunt, non abducimur ad auia & tortuosa multorū itinera, quæ perducūt ad dolores sempiternos. Huc accedit, q̄ sanctorū cōmemorandis & cōscribendis virtutibus, eorū nobis patrocinia cōciliamus, dum gratiæ & gloriæ cōgratulamur, & lectores ad virtutis studiū eorum exēplis incitamus, atq; à Domino certā expectamus remunerationē. Atq; his nos permoti, animū adiungimus ad cōscribendam B. Ermenoldi primi Brunfeningēsis Abbatis vitā, q̄ nos, vt aries insignis & pastor fidissimus, ad caulas summi pastoris antecessit. Nec id facimus nostris freti viribus, quæ nullæ sunt: sed eius subnixi ope, sine quo nec inchoari aliquid boni potest, nec absolui. Animat etiā nos volūtas & iussio venerabilis patris Vdalrici, decimisexti Abbatis Brunfeningēsis, qui tāti decessoris sui gratulās virtutibus, atq; eo ipso se declarās haudquaquàm virtutis inopē, anno salutis millesimo ducesimo octogesimoprimo, sui aut regiminis primo, hoc nobis onus imposuit: qui etiā auctoritate sua aduersus obtrẽtatores tueri nos poterit. Nihil aut rebus gestis beati viri vel addituri, vel adempturi sumus, cum Deus nostro mendacio non egeat: sed vt à patribus fidei narratione accepimus, historiam bona fide conscribemus, porrò stylum adhibebimus aliquanto comptiore, mnè res ipsæ ob incultum sermonem contemnantur. Sæpè enim crater tornatilis & elegans potum efficit bibenti gratiorem: deformis verò, etiam nectaris parit fastidium.

Quid cōferant sacra historia.

Vdalricus Abbas XVI. Brunfeningensis.

HISTORIA.

Postquàm Apostolicæ prædicationis sonus in omnē terram exiuit, & ex omni natione, quæ sub cælo est, cæli horrea fidelium fertili messe compleri cœperunt, etiam Germaniæ deserta multos habuere viros illustres: Augusta Vindelicorum Multi sancti in Germania, sanctum Vdalricum, Conradum Constantia, alium Vdalricum Brisgauia, Henricum & Cunegundem atq; Othonem Babenberga: aliaq; Germaniæ loca permulta tam multis ornata sunt egregijs viris, vt taceamus eos, qui vel hominū incuria, vel temporis longa intercapedine in obliuionē abiēre, licet eos habeat vitæ liber ascriptos, vt si eos omēs commemorare-

IANVAR. 6.

Multi sancti in Germania.

memorare velimus, quorum videmus res gestas scripto comprehensas, vel solis eorum pertexedis nominibus magnos possimus codices efficere. Quod idcirco dixerim, ut sciamus terram nostram, olim incredulitate sterilem, multos nobis peperisse germanos Samueles: qui tamen si diuersis extiterent locis, at tamen vno spiritu, singulis prout vult sua dona diuidente, ut quondam Samuel, Domino seruiuerunt in iustitia & sanctitate. In quibus numerari debet etiam beatissimus Ermenoldus, primus Abbas Brunfeningensis, qui non mediocriter Brunfeningensem illustrat ecclesiam, precipuis Germaniae monasterijs comparandam.

Is autem beatus vir in Sueuia habuit parentes genere claros: qui cum eum sibi à Domino datum accepissent, eius gratiae non ingrati, in Hirsaugienſe monasterium Domino seruiturū adduxerunt, quemadmodum olim Anna suum Samuelem Heli sacerdoti obrulit. Erat autem puer magno ingenio, & optima indole, quorum altero multam sibi parauit eruditionem, altera virtutes eximias. Non deerant autem Christi tyroni malignorum demonum infestae tentationes, sed ille Christo capiti inherens, & eius armis se communiens, vicit tentationes, ut coronam victoribus promissam adipisceretur. Porro beati Benedicti regulam, ceu regiam amplectens viam, tam exacte viuendo sectari conatus est, ut ex discipulo magister, ex monacho Abbas fieri promeruerit. Erat tum Hirsaugia Abbas beatus Vuilhelmus, cuius vitam & mores egregie in se exprimere studuit, ut illum

planè representare videretur, nec ambigi posset Eliae spiritum in Eliseo requieuisse. Fuerat is venerabilis Vuilhelmus in monasterio S. Emmerammi martyris, quod est Ratisponae, sub Ramuoldo sancto Abbate Prior, atque illic non fama fallaci, sed vera sanctitate longè lateque clarescens, dignus visus est, qui Hirsaugiensē monasterium praeficeretur. Sub eo autem intantum excreuit fama virtutum beati Ermenoldi, ut & monachorum electione, & Henrici Imperatoris eius nominis V. consensu & fauore, creatus sit Laurishaimensis monasterij Abbas: quae quidem est Abbatia regalis, & per id tempus abudabat rebus temporarijs, & multis dignitatum praerogatiuis. Vbi sanè B. Ermenoldus fratribus illis non tam praesse studuit, quam prodesse, nihil illis faciendum imponens, quod ipse praebendi exempli causa non prius effecisset. Portauerat enim iugum Domini à teneris annis, & Maiorum exequendis mandatis, didicerat quemadmodum sua ipse minoribus iussa temperaret: longè alienus ab illa phariseorum & scribarum nota, qui alligant onera impertabilia, & imponunt in humeros hominum, digito autem suo nolunt ea mouere. Non sic, inquam, Ermenoldus, sed forma factus gregi suo ex animo, creditas sibi ouiculas pauit verbo, pauit exemplo, pauit etiam subsidio temporali. Vnde factum est, ut non parum grex ille excreuerit & numero & merito: nec tamen animum sancti viri vel subditorum multitudo, vel copia facultatum, vel honoris culmen inflare potuit: quadoquidem plùs ille delectabatur sanctitate & profectu discipulorum, quam magisterij & officij dignitate.

Erat autem beato viro frater & nobilitate generis, & diuitijs pollens: qui cum aliquando cum alijs venisset ad Imperatorem Henricum, ille subridens ait ioco fortassis ad eum: Fratrem tuum regali Abbatia praefecimus, ut sedeat cum principibus, & solium gloriae teneat inter illos. Quid tu huic maiestatis nostrae munificentiae rependes? Respondit ille: Scio vera dicere serenitatem tuam, planeque dignum reor, ut tantae benignitati gratum me declarem. nec diù post munera non contemnenda dedit Imperatori, Ermenoldo interim prorsus nesciente quid vel dictum, vel factum esset tum ab Imperatore, tum à fratre suo. Vbi autem percepit rem gestam, Abbatiam illam resignauit, nè vel leuissima Simoniacae labis in ipso nota hareret. Quae res abundè restari potest, quam ille ab hoc crimine valde abhorrerit, cuius nec tenuissimam opinionem ferre sustinuit, vltro se abdicans Abbatis dignitate, quam tamen sine villo munere gratis erat adeptus, & frater eius cum iam collata ei esset, gratitudinis ergum munera quaedam Imperatori dedisset.

Ea igitur relicta administratione, tanquam bonae famae & existimationis diluuium, ad arcam suam, id est, Hirsaugienſe monasterium, & ad suum Noè beatum Vuilhelmum instar illius columbae se recepit, non tamen sine ramo virentibus folijs vestito. Sequabantur enim illum discipuli eius amplius quadraginta, quos vno illo anno, quo fuit Abbas, Deo collegerat: ita ut qui solus ad illud monasterium Laurishaimensē profectus fuerat, iam cum turmis discipulorum Hirsaugiam rediret, verè illius vitis, quae Christus est, valde foecundum palmitem se ostendens. Non enim sustinebant isti ab illo

Patria & parentes S. Ermenoldi.
1. Reg. 1.
Fit monachus,

De hoc Vuilhelmo multa praclare scribit Abbas Spanhemensis in Chronico Hirsaugiensi.
* Lorfacensis Creai Abbas Laurishaimensis.

Matth. 23.

Abdicat se Abbatis functione.

Gen. 3.

Ioan. 15.

illo separari: itaq; ad Hirsaugiam vsq; cum secuti sunt. Vbi ille sanè, tanquam angelus Domini honorificè exceptus, humanissimè tractatus est, vtpotè cuius sanctitas illos minimè lateret. Factum est autem hoc propter salutem nostram, qui huc locum incolimus, vt hæc oliua fructifera indè ablata, hinc trāspantaretur in hac vinea Domini Sabaoth, quam Deus præpotens per sanctum Othonem Babenbergensem Episcopum tunc plantauerat, vt sub tam industrio cultore mitteret altiùs radices, rigante beato Ermenoldo, quod sanctus Otho plārāt, & Domino propter vtriusq; preces & merita dante incrementum. Ea enim tempestate Otho Deo dignus Episcopus Babenbergensis, monasteriū Brunfeningense recens fundauerat, eius fundo iusto precio comparato. Vt id autem faceret, diuina reuelatione permotus fuit.

S. Otho episcopus Babenbergensis cōdit Brunfeningense monasterium.

Indixerat enim conuentum principum omnium Ratisbonæ Henricus Imperator, quem diximus. Cumq; principes eò properarent, venit cum illis etiam Otho venerabilis antistes ecclesiæ Babenbergensis: cui tamen intra urbem cōmodum non erat diuersorium ob innumeram hominum, qui eò cōfluxerant, frequentiam. Itaq; ille turbas vitans, in agro vrbis fixit tentorium, vbi nunc nostrum est monasterium, idq; inter duas nucum arbores, è quibus etiā longè antè tinnitus & clangor campanarū crebrò auditus fuit, nō sine multa vicinorū admiratione, futuri illic quandoquè cultūs diuini celebritatem præsignificans. Ibi ille tunc ceteris dormientibus, quieti se tradēs, vidit visionem admodum consimilē illi, quæ olim oblata fuit patriarchæ Iacob. A lecto enim suo visa illi est scala ad cælum vsq; se porrigere, per quam angeli descenderent & ascenderent: quod nos sic possumus interpretari, non defuturos huic loco, qui ad subleuandos proximos cum Martha pia commiseratione descendant, & cum Maria ad contemplandam diuinæ maiestatis celsitudinem ascendant. Indè vir Dei euigilans, & prudenter intelligens quæ viderat, ad construendum hoc monasterium animum adiecit.

Nota rem miram. Gen. 28.

Cumq; illud iam exædificatum esset, virū idoneum ardenti desiderio expetebat, qui ei præfesset, & fratres illic Christo seruituros doceret ascendere de virtute in virtutē, donec viderēt Deū deorum in Sion. Non est autē quisquam illi visus magis idoneus beato Ermenoldo, qui huius cœnobij nouitiam ruditatem, intellectu etiam nūm cæcutiētem & affectu torpentem, sanctitate vitæ accenderet, exemplorumq; & doctrinæ splendoribus illustraret. Misit igitur literas tum ad Abbatē Hirsaugiensem, tum ad ipsum Ermenoldum, & quod voluit, ab vtroq; impetrauit. Itaq; missus est huc beatus Ermenoldus, primus huius cœnobij Abbas, & ad eius introitū benedixit nobis Dominus, multis cum eo fratribus pariter huc se conferentibus. Cura autē regiminis suscepta, studuit seipsum omnibus exemplū exhibere, nē alios docēs, ipse reprobis inueniretur. Valdè ei familiaris fuit, vigilijs, precibus & ieiunijs incubere, verbū Dei prædicare, regnū Dei & iustitiā eius feruenter inquirere, temporariā gloriā fugere, expetere sempiternā. Qua autē animi cōstantia fuerit in cōremēdis mūdi huius fauoribus, id quod dicturi sumus, declarabit.

S. Ermenoldus præficitur monasterio Brūfeningensi.

Henricus Imperator ob culpas suas à Romano Pōtifice anathemate plexus aliquando fuit. Interim tamen non infimi Ecclesiæ proceres & quidam alij ob Imperatoriam dignitatem, solitam ei præstabant reuerentiam. Porrò is honoris & amoris causā, quo non mediocri prosequeretur S. Othonem Episcopum fundatorem nostrum, cum eodem venit ad nouellam eius plantationē inuisendam, multa nobilium & magnatū turba vallatus. Putabant omnes S. Ermenoldum Abbatē loci, tum ob Imperatoriæ celsitudinis maiestatem, tum ob B. Othonis reuerentiā, obuiam ei processurū cum fratrum collegio, cum canticis & hymnis, campanarumq; clangoribus, cum vexillis & sacris reliquijs. At ille multum diuersus ab eis, qui consuunt puluillos sub omni cubitu manūs, & peccati parietem suis liniūt adulationibus, atq; ea causa in domibus regum mollibus vestiuntur tanquam columna immobilis nec metu impellebatur, nec flectebatur gratia aut fauore, vt illi honorificè obuiam veniret, aut blanditer illum salutaret, quem sciebat à Pontifice Maximo Ecclesiastica eommunione priuatum. Sed cum per nuncios didicisset aduentare Imperatorem, iussit omnia monasterij ostia obserari, seuerèque prohibuit, nē quis eum saluandi aut excipiendi causa foras exiret. Interim ipse tamen exiit ad Imperatorem, nē putaret id fastu quodam aut contemptu fieri, aitque ad eum: Equidem libens tibi, o Imperator, ita vt par esset, honorificè & reuerenter occurrissem, nisi te scirem anathematis nexibus implicatum. Tum Imperator ira inflammatus, existimans cum nō iustitię zelo, sed odio permotū, quod à fratre eius munera accepisset, ita

Ezech. 13.

Vide vt se gesserit erga Henricū Imperatorem ex cōmunicatū.

itā se erga ipsum gerere: Inconsultē ac temerē, inquit, tanto tē honore priuāsti, qui tibi à nobis delatus fuit. At vir Dei, Nouit, inquit, omnipotens Deus, me illius iniuriā memorem non esse, sed quod facio, eō me facere, vt Pontificis maximi præcepto morem geram. Tum beatus Otho Episcopus sequestrum se interponēs, ait ad Abbatem: Non est, ait, necesse eum vitare, quem nos ignoramus communionē priuatum. Sed contrā vir sanctus fortitudinis spiritu roboratus, Non possūm, inquit, eam ignorare sententiā, quam me scio ore meo pronūciāsse. Cernens igitur Imperator non nisi bono animo id fecisse Abbatem, reuenter cum suis abcessit, nec læsā maiestatis, vt quidam ē suis interpretabantur, vltus iniuriā, licet Pontifici Maximo non pepercisset: sed magis etiam venerans eius iam sibi compertam sanctitatem.

Imperator
vetat, nē
quisquam
lædat fra-
tres eius mo-
nasterij.

Cū autem nō multo post idem Imperator monasterium beati viri cum multa militum frequentia præteriret, & fratres in horto laborarent, qui tunc infirma sepe munitus erat, quidam eum odio Abbatis in illos incitauerunt verbis aculeatis, vt vlcisceretur sui contemptum, ab illis cucullatis, vt aiebant, eius maiestati irrogatum. Nec longē abesse videbatur, quin in eos impetum facerent: sed mandauit Imperator, nē fratres illos quisquam vel verbo vel factō ledere ausus esset. Colligi indē potest, meritis beati Ermenoldi quauis absentis corpore, at spiritu præsentis, protecos fuisse filios eius. Dixerat enim tunc Imperator militibus suis: Nolite contingere fratres istos. Noui enim, apud Deum qua sit dignitate Abbas eorum: qui etsi mihi non detulit zelo iustitiæ, at tamen permultū confido me eius sanctis precibus adiutum iri.

Obserua
sancti viri
humani-
tatem.

Cū recēns adhuc extructum esset Brunfeningense monasterium, multas molestias fratres illic degentes patiebantur ab illis, qui erant in beati Emmerammi monasterio. Excreuit autem vsque ad eō illa amulatio, vt per quosdam suos operarios fossā quadam excitata, angustiorem fratribus nostris ē monasterio egressum efficere molirētur. Exijt interim beatus Ermenoldus, vt videret illorum conatus. Iam verō prandendi hora aderat, & illi sub opere defudabant. Id ille vir pius conspicatus, orabat eos, vt sumpturi cibum, in monasterium venirent. Non recusabant illi: tamque benignē & hilariter accepti sunt à fratribus, vt Abbatis & illorum charitate magis delectarentur, quā epulis quæ apponebantur. Vndē factum est, vt dimissi, sic inter se loquerentur, vt tam fratrum, à quibus missi erant, inuidiam & rancorem detestari, quā sancti Abbatis & fratrum eius benignitatem & mansuetudinem eos admirari satīs appareret. Præclarē igitur præstitit vir Dei, quod Dominus admonet: Diligite, inquit, inimicos vestros, benefacite his, qui vos oderunt: itemque illud Apostoli, Noli vinci à malo, sed vince in bono malum. Si esurierit inimicus tuus, ciba illum: si sitit, potū da illi. hoc enim faciens, carbones ignis congeres super caput eius. Et habuit ea charitas effectum suum. Terram enim, quam egresserant illi, in locū suū reposuerunt, nec deinde quippiam nobis molestiæ attulerunt.

Matth. 5.
Rom. 12.

Studiū eius
& charitas
erga per-
egrinos &
inopes.

Inter alias virtutes, quibus ornatus erat vir Dei, præcipua illi cura inerat & studium recipiendorum peregrinorum & pauperum, quibus ad eō benignum & humanum se præbuit, vt inopes, vsu & consuetudine adducti, tam securē & fidenter ab eo poscerent opem, vt non tam beneficium petere, quā debitum reposcere viderētur, perindē ac si ab œconomō suo exigerēt res, quibus habebant opus. Videbant enim eum instār Apostoli, cū esset liber ex omnibus, omnium se seruum fecisse inopia laborantium. Vt autem eius liberalitas omnibus innotesceret, fames dira totam oppressit Bauariam, itā vt non pauci pauperes inedia interirent. Confluebant verō omnes ad beatum Ermenoldum, isque iussit ē granarijs omne frumentum expromi, atque distribui in pauperes: nec prius cessatum est elargiri, quā compertū est nihil prorsus relictum esse monasterio. Cumque ministri dicerent nec tantillum superesse, quod ad vnum prandium posset sufficere, ille nihil de Dei benignitate hæsitans, totum se contulit ad deprecandum Dominum, & sanctum Georgium martyrem eius, monasterij sui patronum. Et ecce altera luce adest vir quidam nobilis & diues, honoransque Dominum de substantia sua, abundē fratrum supplet inopiam.

1. Cor. 9.

Obserua li-
beralitatē.

Huic id subiungere visum est, quod quidam narrauit senex fide dignissimus, tāti miraculi testis & conficius. Stabat aliquando beatus Abbas ad fores ecclesiæ clausas. Erat tum res quadam necessaria, ob quam vellet in templum ingredi. Aderat ei custos templi, abiitque properē, vt fores referaret. Sed cū esset in trō ingressus, videt Abbatem, quem foris reliquerat, iam intrāsse, stareque coram altari sanctæ Crucis, obnixque de-
precari

precarî Dominum, non tamen apertò ostio. Valdè igitur ea re obstupefactus, stat attolitus. At vir Dei postquam preces absoluit suas, scruisimè illi interdixit, nè cuiquam, dum ipse esset in viuus, id quod viderat, indicaret.

Veniendum nunc est ad beati viri decessum, illi quidem optatum, quippe qui semper cupierat dissolui & esse cum Christo, nobis verò iudicium. Solebat ille, vt verus pater & pastor, sollicitè inuigilare commisso sibi gregi, diligenterque in id incumbere, nè quid maneret incorrectum, quod contra monasticæ vitæ leges ac instituta admissum esset. Etsi autem in spiritu lenitatis corripere delinquentes, at tamen improbi quidam (semper enim ferè bonis admixti sunt mali) videntes sibi non licere suis indulgere voluptatibus, acerbissimo illum odio persequi cœperunt, atq; eò amentia progressi sunt, vt iam cultris acutis armati, necem ei ad certum diem molirentur, idque loco illo, quo eum sciebant transiturum. Indicauit autem hoc quidam viro Dei, sed ille nihil territus, Absit, inquit, vt perdam mihi paratam à Domino coronam. Immo verò proficiscar obuius. Et planè sic fecit. Tum illi conspicati eius constantiam, timore & terrore correpti, nihil ausi sunt facere. Volebat Dominus fidelem seruum suum adhuc manere in corpore in bonorum consolationem, & meritorum eius augmentationem.

Vbi autem venit tempus, quo Dominus illum ad se accitum, felicissimè in cælis coronare statuerat, filij nequam & tanto patre prorsus indigni, in eius rursus conspirarunt necem, atque ex ijs vnus (Aaron is dicebatur) locum occupauit, qui necessariò erat beato viro ad eundem, tenensque vtraque manu fustem, tanta vi in illius caput illisit, vt mox humi sterneretur. Indè verò mox cœpit viribus destitui, atque pridè Epiphaniæ Domini lecto decumbens, aliquandiu sine voce fuit. Paulò post ad se reuersus, coniectis in discipulos oculis, hilariter eos intuebatur, at sermone iucundiori omnes, qui tum aderant, exhilarabat. Sciscitantibus autem fratribus, vbi fuisset, respondit: ad thronum Dei raptum se fuisse, bonaque verba & promissiones cōsolationis plenas illic accepisse: putà quòd nunquam diuinus cultus illo in loco defuturus esset. Ait etiam ostensum ipsi librum vitæ, & in eo se vidisse scripta aureis literis nomina fratrum presentium & futurorum. Vt autem non ambigerent vera ipsum dicere, addidit se die crastino, cum in summo Missæ sacrificio illi canituri essent, Gloria in excelsis Deo, se à corpore discessurum. Videte autem, inquit, cum signū obitûs mei dabitur, nè quis ea causa error aut negligentia admittatur in officio diuino: sed paucis egredientibus, ceteri cum omni deuotione sacra Missarum solennia peragant. Dixit, & vera eum dixisse, res ipsa postridè declarauit. Nam in sacra Epiphania hora, qua dixerat, abiit in domum illam non manufactam & æternam, quæ in cælis est. Erat tum annus Christi millesimus centesimus vicesimus primus, septimus autem electionis eius, qua creatus est mense Augusto Abbas Brunfeningensis: quartus verò ab eo tempore, quo, rogante Hartunico Episcopo Ratisponensi, ab Vdalrico Patauiensi Præsule solenniter consecratus est. Nemo ausus facile erit dubitare, alienum eum esse à martyrum gloria, quando propter iustitiam occisus est, idque tanta animi patientia pertulit, vt nihil durum percussori imprecatus sit. Quanta autem conscientia puritate fuerit, satis indè liquet, quòd cum prædixisset horam obitûs sui, magis sollicitus fuit curare ea, quæ ad diuinū officium, quàm quæ ad illius sepulturam pertinerent.

Tu nunc igitur Ermenolde pater, memor esto cōgregationis tuæ, quam possedisti ab initio foundationis eius, & in qua felicem cursum presentis stadij cōsummasti. Supplices te rogamus, vt gregem tuum pastor bonè non deferat, sed apud beatos ciues tuos continua protectione custodias ouiculas tuas, quas primus in hoc loco pastor pascendas à Domino accepisti, cui est honor & gloria in secula seculorum, Amen.

Scriptimus iam succinctè vitam beati patris nostri Ermenoldi, iubente venerabili patre Vdalrico, qui, vt iam antè diximus, anno salutis millesimo ducentesimo octogesimo primo creatus Abbas Brunfeningensis, id quod diu optarat, in rem contulit, suo studio efficiens, vt vita beati Ermenoldi à nobis, quanuis parùm idoneis, conscriberetur. Ea enim re existimabat se non medio cremi illi reuerentiam præstaturum. Iussit igitur, vt quæ de tanto viro iam antea rudi stylo conscripta erāt, nos aliquanto elegantiori calamo pingeremus, vt comptior sermo lectorem alliceret, & qui eius didicissent sanctitatem, incitarentur ad honorandum eum, atque ita cum illo æternos mererentur honores adipisci.

N Post

Claufo ostio, intrat in templū.

Quidam ei necem moliantur.

Contemnit mortem.

Caditur à quodam in capite.

Vitio eius.

Ad Christū proficiscit.

Precatio ad S. Ermenoldum.

Post obitum beati Ermenoldi quidam ex nostris monachus, prouecta ætate, miraque sanctitate & simplicitate, iam morti proximus, perquirebat ex ministro, qui decumbenti aderat, num quis illic esset. Illo dicente, nullum adeste, Eccè, inquit ægrotus, video cælos apertos, & beatum patrem nostrum Ermenoldum coram Deo in maxima gloria assistentem. Eius rei certum hoc erit testimonium, quòd iam eccè recedo ab hac vita. Quod ut dixit, confestim desijt esse in humanis.

Alius quidam ex nostris in vindemijs missus in Austriam, in monasterium quoddam cum alio monacho ingressus est. Vbi cum pariter mensæ assiderent, cœna absoluta, varios inter se contulere sermones. Inter cætera quæsiuit ille monachus ex fratre nostro, fuisset ne quandoquæ apud nos Abbas, Ermenoldus nomine. Fratre dicente & fuisse, & quidem primum fuisse nostri monasterij Abbatem, ille subiunxit: Tametsi nulla mihi eius nominis notitia fuit, at tamen nupèr comperi maximi cum apud Deum meriti esse. Cum enim ad eò laborarem ex fluxu sanguinis, ut de vita desperarem, multosque inuocarem sanctos, nimium debilitato mihi somnus obrepit. Et eccè videbar mihi rapi ad tribunal Christi, & ob culpas meas seueriter castigari: Cumque me aspectante, permultæ animæ pro diuersitate meritorum vel damnarentur, vel in cælo collocarentur à iudice, videbam quendam exhiberi monachum Benedictinum, quamprimum in tartara relegandum: sed tamen magnum quendam sanctum, mihi quidem ignotum, pro illo deprecari iudicem hunc in modum: Etsi frater iste, Domine Deus, vitam suam satis egit negligenter, non tamen sinat, oro, tua bonitas abire, irremuneratum, quòd nunquam deseruit locum professionis suæ, nec ad extremum transgressus est votum obedientiæ. Illo sic orante, iudex absoluit reum, sancti illius meritis placatus. Tum ego scire cupiès, quis esset hic sanctus, didici à quodam, eum esse Ermenoldum Brunfeningensem Abbatem. Sub his expergefactus, totum me contuli ad illum deprecandum: optabamque Missæ facere officium, sed verebar imbecillitate virium me præpeditum iri. Interim ad eò me sentio confortari, ut sacris indutus vestibus, Missam de Confessore celebrârim: eaq; absoluta, prorsus incolumem me sensi.

Multa autem post beati viri obitum diuinitus sunt miracula declarata, nec hodiè cessat Dominus ijs illustrare sanctum suum. Honesta quædam matrona Ratisponensis præforibus monasterij eius orans, miram sensit odoris suauitatem. Obstupescita, petijt sibi templum aperiri: ingressaque, comperit è sancti viri sepulcro eam proficisci. Itaque vouit Deo, se toto anno nudis pedibus illud visitaturam: idque ita præstitit, ut nullis unquam neque pluiijs, neque niuib; se passa sit indè reuocari. Cœpère tum multi alij, eius exemplo prouocati, inuisere beati viri monumentum, & eius in quibuscunque aduersis rebus opem implorare, & feliciter experiri.

Inter alios contigit aliquando cæcum illuminari ad sepulcrum eius. Aderant complures eius miraculi inspectores & testes, qui vno ore gratulabantur homini, Deum & sanctum Ermenoldum pro tanto beneficio laudanti. Eccè autem frater quidam ex ijs, quos barbatos dicimus, malo dæmone impellente, cœpit hominem contumeliosè increpitare, impostorem & mendacem dicere. Ille verò pernegans, recessit indè. Mox importunus frater è virgis confectò flagello, tèr monumentum beati Abbatis verberauit, atque ore sacrilego in hæc prorupit verba: Quiescas Ermenolde, & nobis desine molestus esse. Vix ea finierat, cum eccè sentit faciem suam tanquam feruenti perfusam aqua, æstu incredibili ardere. Illic è templo se proripiens, abit ad cubiculum suum, & in lecto iacens, expectat aliquod mali eius leuamentum. Sequebatur autem eum famulus eius, qui blasphemias quidem eius voces audierat, sed prorsus quid accidisset illi, ignorabat: blâdè verò obiurgabat eum, quòd tam malè locutus esset. At ille surdis auribus id accipiens, cum illo ad fontem venit, vbi iumentis monasterij potus dabatur. Indè hausta aqua faciem perfudit, sed frustra, ardore potius augmenta capiente. Redit ad lectulum, hortantur multi ut agat pœnitentiam, ille prorsus cum Pharaone induratur: nec dormitat vltio cælestis. Percutitur lepra horribili, separatur ab hominibus, nec tamen vult culpam fateri suam. Accidit indè die quodam, ut illo ad mensam sedente, cui iam panis & potus impositus erat, minister iret cibos allatum. Reuersus autem, videt miserum illum facie in prunas collapsum, planeque extinctum.

Per multa alia recitat miracula auctor historiæ huius, quæ operis magnitudo huc adscribere non patitur.

VITA

Visio fratris cuiusdam sub mortem.

Alterius cuiusdam visio.

Sanae idè dicta Missa.

Cæcus recipit lumen.

Diuinitus punitur cuiusdam queristat.